

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 33-34 • Perjantaina 19. elokuuta 2005

56. VUOSIKERTA

lirtonumerohinta 1 €

Jouko Hämäläisen tervehdyssanat 7.8.2005 Porissa:

Hiitolaan tulossa uusia majoituspaikkoja

Olemme kokoontuneet viettämään Hiitolan 58. kesäjuhlaa. Hiitola-juhlat ovat vakiinnuttaneet perinteisen kesäjuhla-ajan tähän elokuun alkuun. Juhlapaikkakunnaksi on vakiintunut Pori hyvien liikenneyhteyksiensä ja majoitusmahdollisuuksiensa vuoksi. Lähikunnissa on iltamien järjestäminen onnistunut hyvin.

Satakunnan monet kunnat olivat Hiitolan pääsijotusalueita. Juhlan järjestelyt hoitaa Hiitolan Pitäjäseura ry yhdessä Hiitola-säätiön kanssa. Hiitolan Pitäjäseura ry kuuluu jäsenenä Karjalan Liittoon ja Karjalaseurojen Satakunnan Piiri ry:hyn, joiden toimintaan pitäjaseuratoiminta oleellisenä osana kuuluu.

Pitäjäseura on menestynyt ansiokkaasti Liiton järjestämissä valtakunnallisissa toimintakilpailuissa. Pitäjäseuran toiminta koostuu teemallisista tarinailloista kuukausittain, matkoista niin Suomessa kuin luovutetussa Karjalassa. Retkillä tutustumme moniin kiinnostaviin kohteisiin, jotka yleensä ovat yhteydessä Hiitolaan tai karjalaiseen kulttuuriin sekä osallistumalla erilaisiin

Piirin ja Liiton tapahtumiin. Hiitola-säätiön järjestämä leiri on ollut suosittu tapahtuma Kullaan Joutsjärvellä Silokallion leirikeskuksessa. Seuramme jäsenet myös järjestävät monimuotoista ohjelmaa eri tapahtumiin.

Matkat Hiitolaan ja luovutettuun Karjalaan ovat tärkeä osa toimintaa. Kun matkat 1990-luvun alussa alkoivat, elimme suuren odotuksen vallassa, mitä tulemme näkemään. Omat matkani jo aikaisemmin silloisen Neuvostoliiton, nykyisen Venäjän eri osiin antoivat kuvan, joka mahdollisesti odottaa myös Karjalassa. Kulttuurishoki ei ollut niin suuri, kun huomasin, että maisema on kuin Suomessa, mutta rakennukset kuin Etelä-Venäjällä Gruusian Tbilisissä tai Frunsen kaupungissa lähellä Alma-Ataa.

Hiitola ei ole kehittynyt viimeisten 15 vuoden aikana, vaan päinvastoin on taantunut, johtuen ilmeisesti syrjäisestä sijainnista Karjalan tasavallassa, työpaikkojen puutteesta. Sovhoosien loppuminen on lopettanut maatalouden kokonaan, isot sikalat, navetat sekä muut tuotantorakennukset ovat tuhoutu-

neet. Keskellä Raivattalan kylää seisoi iso suomalainen Jaakko-viljankuivuri sekä Rosenlewin Sampo-puimuri ja suomalainen maataloustuotantokalusto, joka nyt on hävitetty.

Omaa kalustoa ei juuri ole, isot lehmälaumat niin Raivattalassa kuin Kilpolan saaristossa ovat pois, Alasjärven päään sikalan siat ovat pois, jäljellä on vain huonokuntoisia asuinrakennuksia sekä uutta loma-asutusta. Myös tiestö heikkenee voimakkaasti, sairaalan siirtyminen pois kunnasta ja tulipalot luovat turvattuutta alueella. Kehityksen suunta on ollut väärä.

Keväällä tekemällämme matkalla Hiitolaan tapasimme kunnanjohtajan, joka otti meidät lämpimästi vastaan kunnantalossa. Tapaminen oli toinen, edellisellä kerralla vuosi sitten korostimme heille näkemyksiä, jotka mahdollisesti auttaisivat kehityksen kääntymistä myönteiseen suuntaan. Yleinen siisteys, matkailumajoitus sekä hautausmaankunnostus ja hautarauha sekä tiestön kunto ovat asioita, joihin kiinnittämällä huomiota kiinnostus Hiitolaa kohtaa lisääntyisi ja matkailusta kertyvät varat jäisivät pitäjän kehittämiseen.

Nyt käymässämme keskustelussa kunnanjohtaja avauspuheenvuorossaan korosti, että he olivat kiinnittäneet huomiota asemanseudun yleiseen siisteyteen, josta ryhmä huolehtii. Samoin hän kertoi, että hautausmaalta löydetty suomalaisen hautakivet puhdistetaan ja nostetaan pystyyn löytöpaikan kohdalle tai sen välittömään läheisyyteen sekä rakennetaan kävelypolkuja liikkumisen parantamiseksi. Tähän tehtävään on varattu myös työryhmä asiaa hoitamaan.

Heillä on myös suunnitelmassa rakentaa oma hautausmaa johonkin aseman ja kirkon väliseen maastoon, tarkka paikka ei meille selvinnyt. Samoin hän kertoi majoitussuunnitelmista Hiitolan alueelle. Hotellin rakentaminen Uiton salmen sillasta 500 metriä Kilpolan suuntaan on jo aloitettu. Kunnanjohtajan kertoman mukaan rakennuksesta tulisi 100 vuodepaikkaa käsittävä hotelli, ja ravintolahankkeessa on mukana Hiitolan kunta ja pietarilainen rahoittaja. Hankkeen pitäisi olla valmis jo lähiaikoina.

Myös asemanseudulle olisi tarkoitus rakentaa lisäksi 20-30 vuodepaikkaa käsittävä majoituspaikka. Sen rakennussuunnitelmat ovat vielä kehitysvaiheessa.

Yhteinen suuri ongelmamme myös oli kulkuyhteydet ja se, kun juna pysähtyy asemalle, niin muu liikenne joutuu joko odottamaan mahdollisesti tunteja tai pitää kiertää useita kilometrejä Haukkavaaran kautta. Tämä ongelma on iso, koska pitäisi rakentaa ylikulkusilta ja se kuluttasi monen vuoden määrärahat koko kunnan taloudesta. Mutta silta olisi välttämätön.

Totesimme, että näiden hankkeiden toteutuminen lähitulevaisuudessa edesauttaisi Hiitolan alueen kehittymistä ja matkustamista sekä helpottasi liikku- mista koko kunnan alueella. Jäämme mielenkiinnolla odottamaan näiden kehityssuunnitelmien toteutusta.

**Sivuillamme
TÄNÄN mm.**

Hannukaiset Hiitolassa4-5
Hiitola-juhla Porissa6-7
Pentti Kosonen Aurassa8-9
Fragmentteja rajalta 10
Heikinmaa muistelee, osa 15 11
Sihvosten pasuunakukka 12

**Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät
2.9., 16.9., 23.9., 7.10.**

Lämmin kiitos teille kaikille,

jotka työpanoksellanne osallistuitte Hiitolan juhlien järjestelyihin. Kiitos ohjelman suorittajille sekä jokaiselle juhlaamme osallistuneelle.

Hiitola-säätiö

Hiitolan Pitäjäseura ry

Hiitolan Pitäjäseura ry:n puheenjohtaja Jouko Hämäläinen lausui lähes kolmisatapäisen yleisön tervetulleeksi 58. Hiitola-juhille.

Myös täällä kotimaassamme seuratoiminnan kehittäminen vaatii seuran aktiivista toimintaa jäsenistöltä. Jäsenmäärän lisääminen ja nuorien mukaan saaminen luo mahdollisuuden karjalaisen kulttuuriperinnön vaalimiseen ja siirtämiseen tuleville polville. Näin voimme toteuttaa niitä unelmia ja ihanteita, joita meillä Karjalasta ja sen kulttuurista on. Tähän työhön tarvitsemme teitä kaikkia, aktiivinen toiminta luo vahvan ja toimivan seuran.

Arvoisat juhlavieraat, monet jäsenemme ovat antaneet oman korvaamattoman panoksensa karjalaisen ja hiitolaisen kulttuurin vaalimiseen, sen tunnetuksi tekemiseen ja tehneet sen omalla arvokkaalla vapaaehtoistyöllään. Haluamme kiittää teitä kaikkia tästä arvokkaasta työstä.

Erityisesti haluamme tänään kiittää pitäjaseuramme pitkäaikaista entistä puheenjohtajaa Mauri Lankis-

ta sekä Hiitola-säätiön valtuuskunnan puheenjohtajaa Sirkka-Liisa Nylanderia ja seuramme nykyistä rahastonhoitajaa Milja Peltomaa, joka oli pitkäaikainen piirimme naistoimikunnan puheenjohtaja. Tästä virastaan hän jäi ”eläkkeelle” tämän vuoden alusta. Pyydänkin teitä tulemaan tänne korokkeelle.

Karjalan Liitto on myöntänyt Teille kultaiset ansiomerkit ja ne on teille jo luovutettu, mutta me haluamme vielä onnitella teitä. Olette tehneet arvokasta työtä karjalaisen ja Hiitolan kulttuurin ja sen perinnön vaalimiseksi. Omalla esimerkillisellä työllänne olette siirtäneet sitä myös tuleville polville. Haluamme kiitokseksi kiinnittää ruusun kukin rintaan.

Arvoisat kesäjuhlarajat, toivotan teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi tähän 58. juhlaamme! Olkaa tervetulleet ja viihtykää!

Milja Peltomaa (vas.), Mauri Lankinen ja Sirkka-Liisa Nylander saivat viime keväänä Karjalan Liiton myöntämät kultaiset ansiomerkit. Hiitola-juhilla heidät vielä kukitettiin.

19.8.2005

Talkoohenki

Olen viime aikoina paljon pohtinut yhdessä tekemisen voimaa. Miten saadaan ihmiset innostumaan osallistumaan pyyteettömästi esimerkiksi vuodesta toiseen yhteisen päämäärän hyväksi? Talkoohenki on elänyt suomalaisten keskuudessa vuosisatoja. Talkoot ovat pelastaneet monen yksittäisen ihmisen ja tapahtuman.

Suurimmat viime aikojen talkoot järjestettiin viime viikolla osittain auringonpisteessä, osittain rankkasateessa. Puhun siis yleisurheilun MM-kisoista, joiden järjestelyissä oli tuhansia vapaaehtoisia. Nämä olivat ilmoittautuneet jo vuosi sitten, heitä oli koulutettu useampaan otteeseen ja tosipaikassa venivät parhaaseensa.

Myös Hiitolan ja Kurkijoen pitäjäjuhlien suunnittelussa ja muissa järjestelyissä on mukana kymmeniä talkoolaisia. Muutenhan emme pystyisi näitä juhliamme pitämään.

Mitä yksittäinen talkoolainen sitten saa uhruksesta? Yleensä hän ei saa muuta kuin hyvän mielen, ehkä talkookahvit tai jopa –ruoan. Yhdessä tekemisestä saa paljon mukavia muistoja. Jotkut järjestävät talkoolaisille jälkeen päin jonkun pienen

juhlan. Ennen vanhaan maataloissa talkooporukalle järjestettiin urakan päätyttyä tanssit, joita sitten odotettiin innokkaasti. Työkin sujui rivakasti, kun tiedossa oli jotain mukavaa.

Monien, monien luottamustehtävien hoitaminen on myös talkootyötä. Suurimmasta osasta näistä tehtävistä ei makseta minkäänlaisia korvauksia tai palkkioita. Nyt en puhu suurten yritysten hallitusten tai hallintoneuvostojen jäsenistä, vaan pienten esimerkiksi pitäjaseurojen vaikkapa hallituksenjäsenistä. Nämä ottavat tehtävänsä kunnia-asiana ja harrastuksena, ja harrastuksesta kuin harrastuksesta pitää maksaa, siis osallistumisesta tulee kuluja, joita ei korvata.

Kiitokset olisivat paikallaan jokaiselle talkoolaiselle, mutta niitäkään ei läheskään aina saa. Sen sijaan epäonnistumisesta varmasti kuuluu. Pohdinnasani onkin ollut, mikä olisi riittävä kiitos kannustamaan ihmisiä jaksamaan edelleen pyyteettömässä tehtävässään? Ihmiset ovat vielä niin erilaisia, että he kaipaavat eritasoisia kannustimia. Jospa sen joskus vielä oppisin.

Raija Hjelm

”Talkoohenki on osattava ”kaivaa” kustakin kohderyhmästä oikealla tavalla esiin.”

Kuolleita

Rakkaamme

Anna (Anni) LUOMA

* 31.7.1921 Kurkijoella
† 29.7.2005 Turengissa

*Lähti lentoon enkeli taivaan,
tuli luokse väsyneen sairaan,
kosketti hiljaa posken nukkaa,
silliti hellästi hopeista tukkaa.
Nosti siivilleen Annin armaan,
vei turvaan paikkaan varmaan,
luokse Jumalan kaikkivaltiaan.*

Vaimoa, äitiä ja isoäitiä kaivaten

Veikko
Marja, Reino, lapset ja lastenlapset
Jorma, Pirjo ja lapset

Siunaus on toimitettu sukulaisten ja ystävien läsnä ollessa
Janakkalan Pyhän Laurin kirkossa 6.8.2005.
Lämmin kiitos osanotosta.

Äiti, anoppi, mummu,
isomummu, isoisomummu

Erika HÄKLI

ent. Puputti, s. Heinonen

* 22.9.1904 Kurkijoki
† 16.7.2005 Loimaa

Kaivaten
Martta ja Erkki
Maija
lastenlapset, lastenlastenlapset ja
lastenlastenlastenlapset
muut sukulaiset, ystävät ja tuttavat
”Isä, minua väsyttää,
minä tahdon jo kotiin.”

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta. Kiitos Kartanonmäen Kuuselan henkilökunnalle äidin hyvästä hoidosta.

Rakkaamme

Elsa Maria LUKKA

o.s. Liekari

* 23.10.1917 Kurkijoki
† 1.8.2005 Loimaa

Lämmöllä muistaen ja kiittäen

Marja-Liisa perheineen
Anneli perheineen
Markku perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät

*Kuoleman laakson takaa
aukeaa kirkkauden maailma,
meidän elämäme lopullinen päämäärä.
(Lauri Pohjanpää)*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa. Kiitos osanotosta. Kiitokset Hoitokoti Marian henkilökunnalle äidin hoidosta.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoinna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmentymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen pääjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu **60** centtiä/mm + alv 22 %

Muut sivut **45** centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSÖP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä
palvelua

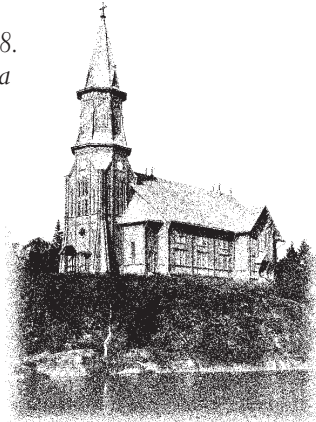

LOIMAAN KIVI
PUHELIN (02) 760 511

Hartaus sumuntaiksi 21.8.
14. sumuntai helluntaista

Ihminen on tärkein

Kaksi hyvin erilaista maailmaa voivat kohdata toisensa silloin, kun ihmiset tulevat lähelle toisiaan. Tämän koin niinä vuosina, kun olin töissä Saksassa turkkilaisten siirtolaisten parissa. Turkkilaiset ovat hyvin sukurakkaita. Silti heidän yhteisöllisyytensä yltää usein pienen tutustumisen jälkeen erillaiseen ulkomaalaiseenkin. Kulttuuriin kuuluvien poskisuudelman hänet otetaan joukkoon siinä missä sukulaiset ja maamiehetkin.. Ihminen on heille tärkein.

Turkkilaisten ystäväni elämässä ihmiset menevät asioiden edelle. Kun joku tulee yllättäen kylään, hänet otetaan kaikessa rauhassa vastaan, vaikka olisi muuta tehtävää ja hoidettavaa. Vaihdetaan kuulumiset ja tarjotaan ainakin teetä ja pientä suuhun pantavaa. Länsimaisen ihmisen on joskus vaikea ymmärtää, että aikataulut eivät pidä. Jotakin on tullut siinä välillä, ja useimmiten se on toinen ihminen. Kuitenkin se kaikki muukin hoituu tavalla tai toisella.

Jeesus eli ja kuoli siksi, että ihminen on tärkein. Hänen joukkoonsa mahdumme me kaikki, niin maamiehet ja muukalaiset kuin hyvät ja pahat. Vanhan viisauden mukaan Jumalan aurinko paistaa sekä hyvälle että pahoille ja meret avautuvat myös merirosvoille. Jumalan rakkaus ei valikoi eikä eristä. Jeesus opettaa seuraajiaan rakastamaan jopa vihamicheänsä ja rukoilemaan vainoojiensa puolesta, kuten hän itse anoi ristillä armoa pahantekijöilleen.

Ihmisen puolelle asettuminen oli hankala viesti monille Jeesuksen aikalaisille. Se merkitsi usein lain säädöksistä joustamista, mikä tuntui pöyristyttävältä. Niin näyttää olevan meidänkin kohdallamme. Meitä vain orjuuttavat toisenlaiset vaatimukset suorittamisesta, tehokkuudesta ja kannattavuudesta. Niiden alle jää usein tärkein, lähimmäinen tai minä itse, monta kertaa me molemmat.

Helpointa on rakastaa omiaan, siis niitä, jotka ovat kanssani samanvärisiä ja uskovat ja ajattelevat samalla tavalla. Viimeistään tiukan paikan tullessa se näkyy myös meidän maailmassamme, joka on tullut pienemmäksi ja kansainvälisemmäksi kuin koskaan ennen. Rajat ovat tiukassa. Hitaasti pehmenee ihmisen sydän.

Eri kulttuureilla on meille paljon annettavaa esimerkiksi suhtautumisessa toiseen ihmiseen. Turkkilaiset ystäväni eivät ole pelkästään vieraanvaraisia. Suruviestin saapuessa he eivät kaikkoo ympäriltä, vaan tulevat surukotiin suremaan. Sairasta käydään hoitamassa sairaalassa monen ihmisen voimin. Lapsista ja vanhuksista pidetään hyvää huolta.

Muistaessamme toisen ihmisen, muistamme itsemme ja Jumalan. Kun olemme ihmisen puolella, olemme Jumalan puolella. Hänellekin ihminen on tärkein.

Tiina Reinikainen

Kirjoittaja on Pielisensuun seurakunnan pastori Joensuusta

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Mikä tehtävä yhdistää Paavo J. Paavola, Keijo Liinamaata ja Jorma Reiniä?
2. Mikä on Egyptin pääkieli?
3. Minä vuonna Turku paloi?
4. Milloin Suomessa vietetään isänpäivää?
5. Missä puussa orava pesii?
6. Missä kunnassa Väinö Linna syntyi?
7. Missä maassa sijaitsee Raamatusta tuttu Thessaloniki?
8. Minkä kahden maan välillä on Beringinsalmi?
9. Millä paikkakunnalla on valtakunnallinen ongelmajätteiden käsittelylaitos Ekokem?
10. Mikä on maailman suurin kala?

Kilpolan Eerikäiset -sukuseuran kuulumisia

Kilpolan Eerikäiset koontuivat huhtikuun alussa Lahdessa ravintola Vanhassa Herrassa 10-vuotisjuhlakokouksensa merkeissä. Muistimme aluksi hiljaisella hetkellä poisnukuneita seuramme jäseniä.

Varsinaisessa kokouksessa päätettiin yhdistyksen rekisteröinnistä ja hyväksyttiin vuoden 2004 tilinpäätös. Toimikuntaan valittiin entisten jäsenten lisäksi Hilka Mäkinen Hyvin käältä.

Kokouksen jälkeen Aino Eerikäisen jäämistöstä löytynyt kaunis runo Karjalan kaipuusta sai kyneleet monen kuulijan silmäkulmaan. Seuraavaksi saimme selvit-tyksen Kilpolan historiasta. Sukututkimukseen liittyviä tietosuojaongelmia ja tutki-

muksen edistymistä selvi- teltiin myös kokousväelle.

Videositys Kilpolaan tehdystä kotiseutumatkasta viritti paljon keskustelua, ja niinpä kuulimme monta mukavaa tarinaa Kilpolan asukkaista ja tapahtumista. Aika kuitenkin loppui kes- ken, ja tarinoita olisi ollut vielä vaikka kuinka paljon.

Niinpä Ilmari Eerikäisen ehdotuksen mukaisesti jat- kamme tarinoimista lauan- taina 3.9.2005 kello 10.00 risteilyllä Porin eteläran- nasta Reposaareen m/s Charlotta- laivalla. Ristei- lyn hinta on 25 euroa. Hin- taan sisältyy myös ruoka Reposaaressa.

Tervetuloa mukaan kaik- ki Kilpolan Eerikäisten su- kuseuran jäsenet ja Kilpo- lan saassa asuneet. Ke-

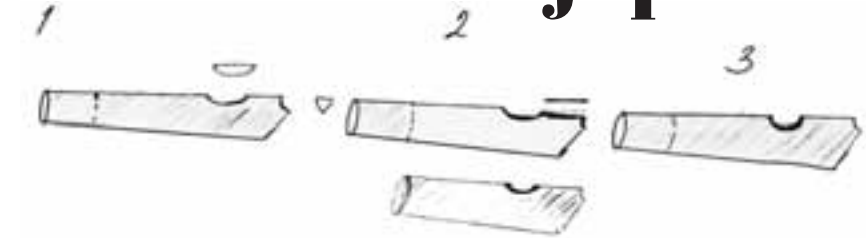
räämme tarinoita Kilpolan Eerikäisistä tehtävää suku- kirjaa varten.

Toivomme tarinoita muun muassa asuinoloista, kodinhoidosta, puhde- ja käsitöistä, koulunkäynnistä, juhlapyhien vietosta, perhejuhlista, kirkollisesta toiminnasta, kyläilystä ja kulkuvälineistä, seuratoi- minnasta, terveydenhoidos- ta ja elinkeinotoiminnasta. Myös Kilpolan merkittävät henkilöt ja persoonallisuudet ovat toivottuja tarinan aiheita.

Ilmoitathan tulostasi 28.8.2005 mennessä Ilmari Eerikäiselle puh. (02) 648 1327, 050-309 2775 tai Pentti Eerikäiselle puh. (03) 344 0151, 041-455 0590, penttie@koti.soon.fi.

Hilka Siiteri

Muistat sie viel... Pajupilli

“Tein minä pillin paju- puusta, toki vain pajupuus- ta. Hei, soreasti, koreasti pillini soipi, toki vain paju- puusta.” Näin laulettiin ai- koinaan keväisin koulussa. Ja kevähän se sitä aikaa oli, jolloin pajupillejä tehtiin. Tai paremminkin yritettiin parhaan taitomme mukaan tehdä.

Kovin harvoinpa pilli vain tahtoi niin hyvin on- nistua, että siitä oikein kun- nollinen ääni lähti. Pillin teko vaati kärsivällisyyttä ainakin siinä kohdassa, kun tekeleestä piti pajunkuori ehjänä saada irtoamaan.

Kyllä mekin monta mo- nituista kertaa pillin teossa ähelleltiin, mutta tahtoi

Veistämällä voit tehdä itsellesi pajupillin. Kat- kaise keväällä noin sor- men paksuisesta pajusta noin 15 senttimetrin pitui- nen palanen.

Ota puukolla kuvan 1 mukaisesti pala pois. Pai- na puukolla pajupalan

kuoreen katkaiseva ura.

Irrota pitemmän pään kuoriosaa varovasti ehjänä pois. Poista kolosta ohut siivu, kuva 2.

Laita lopuksi kuoriosaa paikoilleen, ja niin sinul- la on mukava kevätsoitin valmis. Kuva 3.

Terttu Ketola

NIMIPÄIVÄT

pe 19.8. Mauno, Maunu
la 20.8. Sami, Samuli,
Samu, Samuel
su 21.8. Soini, Veini
ma 22.8. Iivari, Iivo
ti 23.8. Signe, Varma
ke 24.8. Perttu
to 25.8. Loviisa
pe 26.8. Ilmi, Ilma,
Ilmatar
la 27.8. Rauli
su 28.8. Tauno
ma 29.8. Iina, Iines, Inari
ti 30.8. Eemil, Eemeli
ke 31.8. Arvi
to 1.9. Pirkka

Muistettavaa

Kalakurjet. **Kaksipäiväiset onki- kilpailut** Yläneellä Pyhäjärven Vel- jesrannassa la-su 20.-21.8. Ko- koonnutaan lauantaina klo 15.

Hiitolan Pitäjäseuran järjestämät **rannalta ongintakilpailut** la 27.8. klo 10-14 (kilpailuaika). Paikkana Revaskerin silta, Pohjoinen satama- tie nro 272, Pori–Reposaarentieltä oikealle n. 3 km Ahlasiin päin. Ter- vetuloa mukaan. Lisätietoja Ville 0400- 192 801.

Kalakurjet. **Kalamatka** Kurkijoelle 16.-18.9.2005.

Sanan Voimaa

19.8. Ottakaa myös pelastuk- sen kypärä, ottakaa Hen- gen miekka, Jumalan sana. Ef. 6:17

20.8. Ja minä näin: Idästä saapui Israelin Jumalan kirkkaus. Sen ääni oli kuin suurten vesien pauhu, ja Herran kirkka- us sai maan hohtamaan. Hes. 43:2

21.8. Hän pelastaa ja va- pauttaa, hän antaa en- nusmerkkejä ja tekee ihmeitä taivaassa ja maan päällä, hän, joka pelasti Danielin leijonien kynsistä. Dan 6:28

22.8. Te kaikki olette valon ja päivän lapsia. Me emme kuulu yölle emme- kä pimeydelle. 1 Tess. 5:5

23.8. Kun Jumala jälleen tuo Esikoisensa maail- maan, hän sanoo: ”Kaik- ki Jumalan enkelit ku- martakoot häntä.” Hepr. 1:6

24.8. Me olemme Jumalasta. Joka tuntee Jumalan, kuuntelee meitä, mutta joka ei ole Jumalasta, se ei meitä kuuntele. Tästä me tunnemme totuuden hengen ja eksytyksen hengen. 1 Joh. 4:6

25.8. Sinä ravitset minut kuin parhaissa pidoissa, ja minä ylistän sinua riemuitsein huulin. Ps. 63:6

26.8. Koska meillä siis on

suuri ylipappi, joka on kulkenut läpi taivaiden, Jeesus, Jumalan Poika, pysykäämme tässä tun- nustuksessa. Hepr. 4:14

27.8. Kielellä me ylistämme Herraa ja Isää ja sillä me myös kiioamme ihmisiä, Jumalan kuvaksi luotuja. Jaak. 3:9

28.8. Minä julistan uskollis- ta hyvyttäsi ja alati si- nun apuasi runsautta, jonka mittaa ja määrää en tiedä. Ps. 71:15

29.8. Siksi hän pystyy nyt ja aina pelastamaan ne, jotka hänen välityksel- lään lähestyvät Jumalaa. Hän elää iäti rukoillak- seen heidän puolestaan. Hepr. 7:25

30.8. Veljet, mitä hyötyä siitä on, jos joku sanoo usko- vansa mutta häneltä puuttuvat teot? Ei kai usko silloin voi pelastaa häntä? Jaak. 2:14

31.8. Herra, minun Jumala- ni, minä kerron sinun voimateoistasi ja julistan vanhurskauttasi, sinun, ainoan. Ps. 71.16

1.9. Enkeli sanoi minulle: ”Kirjoita: Autuaita ne, jotka on kutsuttu Karit- san hääaterialle.” Ja hän jatkoi: ”Nämä ovat tosia Jumalan sanoja.” Ilm. 19:9

Kurkistus takapeiliin

Näin voisi kuvailla ikäis- teni muistitietoon maise- mista, jotka on pakkoluovu- tuksessa jouduttu antamaan Venäjälle. Toiset halusivat- kin unohtaa ikävät asia, kun taas kanssaihminen ei pys- tynyt, vaan hänen maisema- kuvansa rakkaista kotiseu- duista pysyy hänen muisti- tiedossaan, jonka hän vie mukanaan hautaan, ellei hän ole tallentanut tietoaan lapsilleen ja tulevan suku- polven käyttöön. Itse olen koittanut ”maisemoittaa” muistiani jälkeläisilleni.

Hiitola-juhilla, jotka olivat järjestyksessään jo 58. istuin lauantaina klo 12-16 Porin Yliopistonkeskuk- sessa kuuntelemassa luen- toa Maisematutkimuksen Oppiaineesta (Turun yli- opiston tallentamana). Mu- kana myös Tarton sekä Pie- tarin yliopistot.

Yliopiston puheenvuo- ron käytti prof. Maunu Häyrynen. Kurkijokelais- ten muistikulttuurista (pro gradu) esitteli tutkija Janne Kumpulainen. Hänen viisi- henkinen tutkijaryhmänsä kävi jälkeläisteni kanssa myös entisellä kotitilallani Hiitolan Pukinniemessä piknikillä ”mummolassa” toukokuussa 2005.

Oma maisemakuvani oli maisemoinut syvälle sisim- päini kotiseudustani. Jo vuonna 1985 aloittelin merkkailla paperille eri kohteita muistini virkistä- miseksi, ensin kotitilalta Perälammelta ja myöhem- min sitten koko koulupiirin alueelta. Kaikki tämä oli ”noin” mittakaavalla tehtyä työtä, vähän käyttäen sil- loista kävelymatkan aikaa hyväkseni. Mitään kilomet- rimääritelmiä ei ollut, aino- astaan ”noin-arviot”, mitkä eivät mahdolliman paljon poikkea todellisesta.

Tosin koetin käyttää kart-

tapohjaa hyväkseni, mutta se oli liian pieni ja työstäni tuli suttuista sen pienuuden vuoksi. Kunnes sukulaispoika Veikko Varjus innostui tekemään mittakaavojen ja satelliittikuvien kanssa ”avustajineen” koko koulu- piirimme kattavan kartan. Työ käsittää vain Pukinnie- men koulupiiriä.

Aarno Kiuru ja Juhani Roininen olivat tehneet kir- jan ”Hiitolan talot ja asuk- kaat”, mutta on ymmärret- tävää, ettei niinkin suuren pitäjän kaikkien talojen pai- kat ole selvillä, varsinkin, kun ei ollut joka kylästä yh- tään avustajaa. Mutta jon- kindaisen osviitan kirja kui- tenkin antaa, ei voi muuta kuin antaa tunnustusta yri- tykselle. On muistettava se- kin, että kaikki kesämökit- kin olivat hirsirakenteisia ja talviasuttavia syrjäkylillä ja lienevätköhän näiden syrjä- kylien asukkaista kaikki reissumiehet olleet edes henkikirjoillakaan.

Omat muistikuvani piir- telin paperille kuin ainakin ”alakoululainen”. Niitä tuli sarja. Kiintopisteinä olivat pellot ojineen, jokin iso kivi, lähde ja lammet. Ne ovat kiinteitä luonnon- merkkejä maastossa vielä- kin, kunhan vain osaa lukea luontoa.

Ojien pien- tareilla (silloin on jokin kivi, lähde tai lampi. Näiden avulla tein sarjan kart- toja paperille lasteni käyttöön. Tällä ky- seisessä luentotapahtumas- sa kysyi luennoitsija Janne Kumpulainen: ”Onko joil- lakin muillakin samanlaisia piirrettyjä karttoja?” Huo- masin olevani ainut tässä lajissa!

Omaan kotiini alkaa suunta kiveltä, johon on vuonna 1939 kaiverrettu O. IJÄS. Se on säilynyt vuok- ralaisiltakin paikoillaan,

sama. Muistikin kun saattaa tehdä meille tepposet.

Olin jälkeläisilleni puhu- nut vuositolkulla ikään kuin iltasatua, millainen oli Kar- jala, mutta vasta heidän siellä käydessään näkyvät maisemoituivat todeksi. Nyt omat kolme lastani ja heidän jälkeläisensä puoli- soineen ovat käyneet kerran kesässä Pukinniemen mummolassa piknikillä. Nyt tosin reviiiri on jo laa- jentunutkin ja saanut hei- dän näkemyksensä luonto- äidin muuntuessa ja maise- moituessa, puuston kasva- essa aluskasvillisuuskin muuttuu. Luontoa on osat- tava lukea.

Puhun vain Pukinnie- men pysäkin eli koulupiirin alueesta, sehän on omaan sisimpääni maisemoitunut ja juurtunut. Ei toisista ky- listä ole minulla kuin vain hajanaisia tietoja. En uska- la edes naapurikylien talon- paikkaa piirtää, tuskin se osuisi oikeaan paikkaan, vaikka kuinka koittaisin muistikuvaani terävöittää.

Olin aikuiseksi asti kas- vanut noissa maisemissa ja tehnyt töitä sota-aikana jo- kaisen pellolla ja juuri nämä peltojen saarekkeet maisemoittavat sieluni mai- seman kuvaa. Kiintotähtenä on jokin kivi, lähde tai lampi. Näiden avulla tein sarjan kart- toja paperille lasteni käyttöön. Tällä ky- seisessä luentotapahtumas- sa kysyi luennoitsija Janne Kumpulainen: ”Onko joil- lakin muillakin samanlaisia piirrettyjä karttoja?” Huo- masin olevani ainut tässä lajissa!

Omaan kotiini alkaa suunta kiveltä, johon on vuonna 1939 kaiverrettu O. IJÄS. Se on säilynyt vuok- ralaisiltakin paikoillaan,

vain aika on maisemoinut tekstiä sammaleilla, niin että sitä on joka vuosi raa- putettu pois.

Karttani mukaan pitää ottaa suunta metsään pom- mikuoppien ohitse ja men-nä noin 2,5-3 kilometriä, riippuen siitä, kuinka paljon joutuu kiertämään kaatu- neiden puiden tai vesiojien vuoksi. Perillä odottaa Pe- rälampi, joka on kuin jatke Haukilammelle, navetan ki- viseinä ja virtaava lähde, ”kavhivedenottamo”. Ei voi myöskään olla käymät- tä Matti Heikki Jorosen kuolinkuopalla sytyttämäs- sä kynttilä. Hän kuoli ko- tonani työtapaturomaisesti.

Lampemme toisella ran- nalla on Eino Kemppisen koti, sielläkin on ehdittävä käydä. Näissä maisema- ja muistikuvissa ei ole tänä päivänä enää rakennuks- kaan olemassa. On vaikeaa uskoa näkemäänsä autiutta todeksi, siksi voimme antaa luvan sielumme silmillä ha- vaita talot asukkaineen.

Nyt näitäkin ihmisiä ”tallennetaan tietokan- taan”. Itse en hallitse nyky- aikaa, siksi maisemakuva- nikin katsovat takapeiliin. On ihana asia, että tiedot tallentuvat, näin on luetta- vissa elämäнкаareni vielä tulevaisuudessakin, jos se jotakuta kiinnostaa.

Kiitos Janne Kumpulai- selle luennosta ja käynnis- täni luonani sekä koko po- rukallesi piknikvierailusta mummolassa keväällä 2005. Nyt jälkeläisenikin löytävät juurensa näiden al- keellisten karttojeni avulla, kun itse siirryn omalle lin- nunradalleni. Näin tuli teh- dyksi kurkistus takapeiliin, menneeseen aikaan. Nyt vain vanhukset karttoja piirtelemään, ennen kuin on liian myöhäistä. Sitä toivoo

Aino Koppi s. Ijäs
Noormarkku

Hannukaisten sukuseura kotimaisemissaan Hiitolassa

Konevitsan luostarin pääkirkko teki syvän vaikutuksen

Hannukaisten sukuseura teki 30 henkilön voimin perinteisen kotiseutumatkan-
sa kesä-heinäkuun vaihteessa tänä vuonna. Matka kesti tavanomaiset neljä päivää, joista kaksi meni matkustamiseen ja kaksi jäi perillä käytettäväksi.

Matka tehtiin totuttuun tyyliin liikennöitsijä Keijo Ylikosken bussilla. Keijo on itse karjalainen ja tuntee Hiitolan lähialueineen kuin omat taskunsa, mistä syystä hän on jo lähes sukuseuran jäsen. Poikkeuksellista matkalla oli suuri nuorten joukko, mitä pidettiin erinomaisena asiana.

Lähtö matkalle tapahtui Kankaanpäästä juhannuksen jälkeisenä tiistaina 28.6. aamuyöllä klo 2.50. Niinisolassa bussi oli kolmelta ja Jämijärvellä varttia yli. Sukuseuran puheenjohtaja Sinikka-vaimoineen ja suuri osa matkalaisista tulivat kyytiin Jämijärveltä Riitta ja Teuvo Kuusimäen pihasta, jonne retkeläiset olivat voineet jättää autonsa turvallisesti matkan ajaksi.

Seuraavat matkalaiset otettiin kyytiin Tampereelta ja viimeiset eli Martti ja Eeva Lappeenrannasta, jossa olimme noin klo 9.50. Poikkesimme Lappeenrannassa myös aikaisella lounaalla, ostamassa hieman matkaeväitä ja vettä ennen rajanylitystä, joka tehtiin Nuijamaalla.

Matka jatkui tulin ja rajakaupan jälkeen Viipuri ohittaen Muolaan ja Sakkolan Kiviniemen kautta Pyhäjärvelle, jossa poikkesimme sopimassa seuraavan päivän Konevitsan käynnistä Antti Musakan kanssa. Tämän jälkeen jatkoimme Käkisalmen kautta Hiitolaan ja edelleen Kurkijolle entiselle Raholan koululle, jossa majoituimme koko matkan ajan. Päivällisen ja majoituspalveluksen jälkeen saunoimme ja vietimme Karjala- ja sukuseurahenkistä yhteistä iltaa.

Vierailu Konevitsassa

Keskiviikkona 29.6. aamiaisen jälkeen pakkauimme bussiin ja ajoimme Pyhäjärven Sortanlahden satamaan odottamaan laivaa, joka veisi meidät Konevitsan luostarisaareselle. Lähdön piti tapahtua klo 11.00, mutta erilaisista meistä riippumattomista syistä johtuen lähtö viivästyi aluksi noin puoli tuntia.

Siinä odotellessamme katselimme vähän kriittisestikin ympärillemme ja

Hannukaisten sukuseuran matkaseurue ryhmäkuvassa ennen paluumatkaa. Kyykyssä matkan johtajana toiminut seuran puheenjohtaja Oiva Hannukainen.

totesimme laiturin ympäristöineen olevan melko törkyisen. Jätteitä oli laiturilla ja vedessä. Ikävintä oli todeta vedessä laiturin itäpuolella olevan runsaasti öljyä, joka oli todennäköisesti peräisin lahden toisella puolella sijaitsevasta sotatasatamasta. Ihmettelimme moista leväperäisyyttä, sillä Suomessa laiminlyönteistä olisi saanut syytteen törkeästä ympäristörikoksesta.

Viimein Konevets-laiva saapui ja pääsimme nousemaan siihen. Odotus jatkui, sillä laivaan kaivattiin vielä muutamaa nuorta partiolaista. Tätä viivytystä emme suinkaan arvostelleet, koska oli kyse nuorista vastuuntuntoisista henkilöistä, jotka olivat tulossa Konevitsaan antamaan työpanoksensa saaren kunnostustöissä. Päästyämme liikkeelle ja lähestyessämme määränpäättä havaitsimme jo kaukaa luostarin pääkirkon kupolit ja saaren hiekkarannat.

Satamaan saapuminen oli jälleen tietynlainen järkytys, sillä satama oli vielä törkyisempi kuin lähtösatamamme. Syyllinenkin on tiedossa, mutta jääköön tällä kertaa mainitsematta.

Konevitsaan saavuttuamme otti Antti Musakka meidät johtoonsa ja opasti meitä saaren historiaan ja vaiheisiin. Luostarin on perustanut munkki Arseni 1300-luvun lopulla, joten Jumalaa siellä on ylistetty ja palveltu ja yli 600 vuotta.

Neuvostovallan romahdettua ja ilmapiiirin vapau-

duttua alkoi myös Konevitsan historiassa uusi vaihe. Puna-armeija poistui saarelta ja siellä voitiin aloittaa pitkäaikainen restaurointityö. Pääkirkon alakirkko on jo saatu käytännössä valmiiksi ja jumalanpalveluskäyttöön. Yläkirkossa, jota neuvostoaikana oli käytetty varastona, työ on vasta aluillaan. Vain joitakin kattomaalauksia on saatu entistettyä, mutta pääosa työstä on vielä tekevä, myös ikonostaasi puuttuu vielä.

Vielä tarvitaan siis paljon työtä ja varoja ennen kuin entistäminen on saatu edes tyydyttävälle tasolle. Tässä tilanteessa voidaan puhua turhasta työstä, jota ei olisi ollut tarvetta tehdä, jos neuvostojärjestelmä olisi tunnustanut ja hyväksynyt luostarissa noudatettavat arvot ja kristillisen perinteen. Mainitulla edesmenneellä valtiomahdilla ei itsellään ollut mitään arvoja meidän ymmärtämässämme muodossa, eikä se myöskään kunnioittanut toisten noudattamia arvoja tai eettisiä periaatteita.

Joka tapauksessa luostarin pääkirkko teki meihin syvän vaikutuksen, ja voimme vain toivoa, että se saa ajan kuluessa palata entiseen loistoonsa Jumalan kunniaksi. Kirkko on perusrakenteiltaan vahva ja terve ja siksi se onkin kestänyt kokemansa nöyryyttävän kohtelun.

Räisälässä ostoksilla

Kierroksemme jatkui pääkirkolta talousrakennusten kautta Kasanin skii-

talle, luostarin vanhaan puutarhaan, Käärmevuorelle ja edelleen Hevoskiven kautta Kivihotellille, mistä siirryimme jo satamaan. Laivamatkan jälkeen lähdimme paluumatkalle Kurkijolle, emme kuitenkaan suorinta reittiä Käkisalmen kautta, vaan teimme mutkan Räisälän kautta. Saimme satamassa toiseksi menopeliksi lainaksi Musakan Antin Lada Nivan, jolla Oiva ja Sinikka sekä Martti tekivät oman retkensä Martin kotimaisemiin. Muu joukko jatkoi matkaa linja-autolla.

Välillä poikkesimme kaupoilla Räisälässä, mutta muuhun lisäohjelmaan meillä ei ollut ajan puitteissa mahdollisuutta. Totesimme, että kartalla näennäisen lyhyeen matkaan kuluu helposti paljon aikaa, niin huonossa kunnossa alueen soratiet ovat. Pääsimme kuitenkin turvallisesti perille.

Päivällisen jälkeen osa joukostamme lähti vielä käymään Hömmössä Karjalan Työlaitoksen luoteispuolella sijaitsevilla omaistensa entisillä asuinpaikoilla. Päivä todettiin jälleen onnistuneeksi. Kotiseutumme tutustumisen ohella olimme luterilaisina saaneet herkistyä myös ortodoksisen veljeskirkkomme pyhillä paikoilla.

Ne rakkaat kotipaikat

Torstaina 30.6. lähdimme aamiaisen jälkeen ripeästi toteuttamaan päivän ohjelmaa. Ajan puutteen vuoksi kaikki eivät voineet noudattaa samaa ohjelmaa, sillä kohteita oli paljon. Kunkin matkalaisen oli laitettava tu-

tustumiskohteet tärkeysjärjestykseen, mikä ei kuitenkaan ollut vaikea tehtävä, sillä kaikille oli tutustuttavaksi omalle lähisuvulle tärkeitä paikkoja. Osa joukosta vietiin bussilla Uiton salmen sillan pieleen, josta ryhmä lähti jalan kohti Kilpolansalmen rantaa ja siellä sijaitsevia kotiseutujaan. Matkaa oli runsas 7 kilometriä yhteen suuntaan. Joukossa oli myös Sinikka Hakanpää (s. Hannukainen), joka on itse syntynyt Kilpolan saarella.

Toinen osa joukostamme, itsekin olin siinä mukana, vietiin lähtöasemiin Ilmeen tien varteen Härkämäkeen lähtöä varten. Joukolla oli käytössään myös Musakan Antin Lada Niva päivän myöhempiä retkiä varten. Härkämäen joukko lähti suunnistamaan noin 2,5 kilometrin taivalta lähelle Ilmeenjoen vartta.

Alkumatkan saimme kulkea pitkin peltoaukeaa, mutta pääosa matkasta oli täyttä korpimetsää, sillä määränpäähämme aikanaan johtanut tie on hävinnyt vuosikymmenien saatossa. Jouduin jälleen suunnistamaan ”epäkiitolliseen” tehtävään, mukana oli tosin nuoriakin suunnistusta harrastaneita veikkosia, mutta ensikertalaisina heiltä ymmärrettävästi puuttui tarvittava paikallistuntemus, jota minulla oli aikaisemmilta reissuilta. Takaa tahtoi ajoittain kuulua asiantuntevaa ”opastusta” siitä, miten olisi parasta edetä kohti tavoitettamme. Vastuu suunnistamisesta pysyi kuitenkin minulla.

Kotiin vietävää

Kaikesta huolimatta pääsimme suunnitellusti perille metsittyneille pelloille ja niiden tuntumassa oleville suvun jäsenten kotipaikoille. Ensimmäinen kohteemme oli Mikko Hanhilammen äidin, Impin (s. Hannukainen) synnyinpaikka. Tarkeitumme oli tuoda sieltä Mikolle kotiin vietäväksi hevosvetoinen aura tai vältti, minkä nimisenä minä olen sen Pohjois-Satakunnassa oppinut tuntemaan. Maanmuokausvälineen olemassaolo oli todettu jo aikaisemmilla käynneillä.

Vältti löytyi ja sen lisäksi myös kuokka, joka aikaisemmin oli jäänyt huomamatta. Tilan päärakennuksen paikan paljasti talon sortuneen keskusmuurin tiililäjä, mistä oli mahdollista viedä rakennuskiviä muistoksi tai vaikkapa käytettäväksi uusissa rakennuskohteissa. Mikon esivanhempien kotipaikan lähi-tuntumassa sijaitseva puheenjohtajamme Oivan vanhempien kotipaikka, jonka tunnusmerkkinä oli myös keskusmuurin sortumisesta syntynyt kumpu. Täältäkin löysimme hieman kotiin vietäviä, kouriintuntuvia matkamuistoja.

Koko alueesta saimme muistoja tallennetuiksi myös digitaaliseen muotoon kameroiden muistikortteille. Kun nostalgiset muisteluhetket oli vietetty, lähdimme kantamaan ”saalistamme” kotiin kuin kaadettua karhua. Olimme ripustaneet vältin pitkään salkoon, jonka avulla kan-

noimme taakkamme suhteellisen helposti läpi Karjalan ikimetsän.

Läksin jälleen tunnustelijan/suunnistajan tehtävään ja sama ”asiantunteva opastus” kuului jälleen taakaani, mutta yllätys - yllätys siitä huolimatta paluumatka sujui suuremmitta kommelluksitta ja päädyimme ennakkolta suunniteltuun paikkaan suuren peltoaukean reunaan. Siitä vielä loppumatka auraa kantaen tien varteen ja odottamaan Keijon bussia, johon ”saalis” ja osa joukostamme pakattaisiin.

Venäjän harva matkapuhelinverkko ei vain mahdollistanut gsm-puhelinyhteyttä, jolla olisimme ilmoittaneet Keijolle olevamme paikalla noudettaviksi, mutta onneksi Keijo oli ajatustenlukija ja saapui pian kutsumattakin paikalle. Saalis ja matkustajat pakattiin autoon, jonka nokka suunnattiin kohti Hiitolan Asemankylää.. Muusta seurueesta poiketen Oiva, hänen vaimonsa Sinikka sekä minä nousimme Musakan Antin Nivaan ja lähdimme ajamaan kohti Kilpolaa.

Sillä aikaa kun Kilpolan ja Härkämäen ryhmät tekivät omia tutkimusretkiään, suuntasi kolmas ryhmä kohti Karjalan Työlaitoksen itäpuolella sijaitsevia suvun kotikumpuja. Tuossa joukossa oli mukana muun muassa serkukset Eeva Österberg ja Heikki Kolehmainen, jotka pääsivät nyt ensi kertaa tutustumaan isovanhempiensa Tiina ja Akseli Runosen kotipaikkaan. Eevaa ja Heikkiä olivat opastamassa heidän serkunsu Tyne Sjöberg ja tämän aviomies Bengt.

Vuorikiipeilyä

Oman tutkimusretkensä päätyttyä tuo joukko ajoi bussilla noutamaan pääosaa Härkämäessä käyneestä joukosta. Kun joukot olivat kohdanneet, ajoi bussi lasteineen Asemankylään. Joukossa oli useita henkilöitä, myös kylässä aikaisemmin käyneitä, jotka eivät olleet koskaan kiiven-

neet Linnavuorelle.

Nyt tuo kokemus oli mahdollista hankkia, ja moni lähtikin harrastamaan vuoristokiipeilyä. Nousu toki tehtiin loivalta luoteisrinteeltä, sillä joukossa oli iäkkäämpiäkin kiipeilijöitä, joille extreme-kokemus esimerkiksi itärinteen kautta olisi ollut lähes hengen-vaarallinen. Vuoren laelta oli mahdollista nähdä laajasti ympäristöä ja tehdä havaintoja, jotka eivät ole mahdollisia maanpinnan tasolta.

Kuten edellä on todettu, lähti allekirjoittanut Oivan ja Sinikan kanssa Härkämäen reissun jälkeen vielä Kilpolaan sinne jo aikaisemmin lähteneen joukon perään. Ajoimme Nivalla noin 1,5 kilometriä Kilpolan tietä, mutta matkanteon hidastuttua röykkyisellä tiellä jätimme auton tien varteen ja jatkoimme matkaa jalan.

Tapasimme aikaisemmin lähteneen joukon Kilpolansalmen rannalta kuivattelmasta varusteitaan nuotiolla, sillä rankka sadekuuro oli yllättänyt heidät. Mekin pääsimme siten ihan ajallaan mukaan varsinaiseen päivän teemaan eli Pauli Huhtamaan äidin, Anja Kojon, entisen kotipaikan etsintään. Pitkässä heinikossa ja rehevässä pensaikossa varmojen merkkien löytäminen oli hankalaa ja niin pä täysin eksaktisti varmaa paikkaa emme löytäneet. Pääsimme kyllä asiassa eteenpäin ja pystyimme rajaamaan tutkittavan alueen aiempaa suppeammaksi.

Ensi keväänä olemme päättäneet tehdä uuden retken, ja siihen mennessä pohjatietoja pitää täydentää haastattelulausunnoilla ja mahdollisilla kiinteistöiedoilla. Etsinnän päättyessä päivä olikin ehtinyt jo niin pitkälle, että oli aika heittää nyssäkät pykälään ja lähteä paluumarssille kohti Uiton-salmea, jossa muu joukko oli bussin kanssa meitä odottamassa.

Seuraavan matkan suunnittelua

Perille päästyämme

Muistoksi esivanhemmilta. Vanha aura lähdössä kohti uutta tulevaisuutta, onnellinen omistaja Mikko Hanhilammi auran ”sarvissa”.

saimme tietää, että bussista oli yksi rengas puhjennut. Onneksi se oli kuitenkin takarengas, joten pyöräparin toinen rengas oli ehjä. Käytettävissä olleilla välineillä pyörän pulttien avaaminen ei onnistunut, ja meidän oli selvitettävä majapaikkaamme hieman ontuen. Pääsimme kuitenkin onnellisesti perille, ja myöhemmin illalla Keijo sai hankittua apua ja riittävän järeät välineet, joilla renkaan vaihto onnistui. Näin oli ajopeli taas kunnossa seuraavan päivän kotimatkaa varten.

Päivällisen ja saunomisen jälkeen vietimme vielä yhteistä iloista iltaa käyden myös palautekeskustelua matkan siihenastisesta onnistumisesta. Samalla suunnittelimme myös keväällä 2006 toteutettavaa matkaa. Totesimme, että joissakin asioissa on kehitettävää, mutta voittopuolisesti olimme tyytyväisiä matkamme antiin ja erityisesti siihen yhteishenkeen, joka jou-

kossamme vallitsi.

Erinomaisena asiana totesimme vielä kerran runsaan nuorten joukon mukanaolon ja heidän sulautumisen jo iäkkäämpään kantajoukkoon. Mukana olleista nuorista vain Maria Kuusimäki oli aikaisemmin käynyt näillä rakkailla kotiseuduilla. Ensikertalaisia olivat Panu ja Tatu Hannukainen, Sanna Salo, Markus ja Santeri Vaara sekä Jussi ja Jaakko Hannukainen. Meillä on lupa uskoa siihen, että karjalaisuus säilyy osana jokapäiväistä elämäämme myös tulevaisuudessa ja sukuseuralla on myös sijansa perinteiden ja yhteenkuuluvaisuuden vaalijana.

Hautausmaavierailu

Perjantaiamun 1.7. aamiaisen jälkeen valmistauduimme lähtemään paluumatkalle. Sitä ennen oli kuitenkin otettava perinteinen ryhmäkuva muistoksi ja dokumentiksi myöhempiä tarpeita varten. Paluumatkalla poikkesimme Hiitolan hautausmaalla jättämässä hiljaiset terveiset sinne haudatuille sukumme edesmenneille jäsenille. Yhtään suvun jäsenten alkuperäistä hautapaikkaa ei ole jäänyt jäljelle.

Joitakin vuosia sitten löysimme kuitenkin yhden alkuperäiseltä paikaltaan irrotetun muistokiven, joka on ollut pystytettynä Kilpolan Hannukaisten perhehaudalla. Tämän kiven säilymistä olemme pitäneet tärkeänä ja ehkä jonakin päivänä saamme sille hautausmaalle virallisen sijotuspai-kan. Näin voisimme kiven juurelle jättää tuleville matkoillamme suvun yhteiset kukkatervehdykset. Muuta ”virallista ohjelmaa” meillä ei paluumatkalla ollutkaan.

Poikkesimme Musakassa palauttamassa Antin Lada Nivan ja neuvottele-

massa alustavasti ensi vuoden matkan mahdollisista majoitus- ja ohjelmajärjestelyistä. Pysähdyimme lyhyesti myös Mannerheiminlinjalla tutustumassa jatkosodan puolustusasemiin. Pyrimme kuitenkin pääsemään mahdollisimman pian Viipuriin, jossa totutun tavan mukaan halusimme käydä tutustumis- ja ostosmatkalla.

”Pakolliset” ostokset

Viipuriin päästyämme totesimme iloksemme, että torialue oli saatu rauhoitettua liian innokkaista kaupustelijoista. Heitä ei päästetty enää turistibussien pysäköintialueelle, ja näin kaupankäynti oli keskitetty varsinaiselle torialueelle. Sovittuamme kokoontumisajasta hajaannuimme pikkuporukoihin ja lähdimme tekemään hankintojamme.

Kauppahallissa oli tietysti pakko käydä ostoksilla ja tutustua sen ilmapiiriin. Hallin myyntipaikat ovat kehittyneet vähitellen, ja nytkin oli uudistuksia tapahtunut ja tapahtumassa, mutta toisaalta muun muassa sianruhoja pilkottiin edelleen avoimessa tilassa lihakirveellä pölkyn päällä kuten ennenkin.

Hallista ostettiin ”pakolliset” lehmä- ja muut karkit, CD- ja DVD-levyt sekä erilaista käyttötavaraa ja rihkamaa. Torilla tehtiin kristalli-, tekstiili-, korituote- ja muita hankintoja. Pyöreässä Tornissa käytiin kahvilalla, käveltiin lähialueen puistoissa ja kaduilla, kunnes oli aika palata bussille ja valmistautua rajanylitykseen.

Venäjän tullissa oli alimiehitys, vaikka oli perjantai ja yksi viikon vilkkaimista päivistä. Rajan ylittäjiä oli menossa runsaasti molempiin suuntiin, ja jotnot olivat pitkiä. Odotus tuntui pitkästyttävältä ja

kun viimein pääsimme pasintarkastukseen, kohteli virkailija meitä kylmäkoisesti, ikään kuin me olisimme olleet syyllisiä ruuhkaan ja runsaaseen työmäärään.

Suomen tullissa totesimme rajavartioiden lakon päättyneen ja palvelualttiin henkilöstön olevan taas innolla tehtävissään. Kuulimme myös paperiteollisuuden työtaistelun päättyneen. Olimme vilpittömästi iloisia tilanteiden vakiintumisesta. Samalla totesimme jälleen, kuinka hyvin asiat meillä Suomessa sentään ovat. Turhanvalittajien pitäisi katsella maailmaa hieman avarammin ja vasta asiallisen vertailun jälkeen arvostella olojamme, jos siihen on aihetta.

Ensimmäiset retkeläiset poistui-ivat joukostamme jo Lappeenrannassa, missä pysähdyimme myös päivällisellä. Matkan jatkuessa jätimme seuraavat matkalaiset kyydistä Tampereella., Suurin joukko jäi Jämijärvelle ja loput Niinisaloon sekä Kankaanpäähän. Aina, kun joukkoa poistui seurastamme, halailtiin ja toivotettiin hyvää kesää sekä pikaista uudelleen tapaamis-ta.

Kaikilla oli myös mielessä jo seuraava matka keväällä 2006, mitä pidettiin itsestään selvänä tosiasiana. Ja niinhän asia onkin. Muistutimme toisiamme myös vuoden 2006 kesäkuun sukukokouksesta, jonne toivomme saavamme mukaan runsaan sukulaisjoukon. Totesimme, että myös sukukirja on valmistunut keväällä 2005 ja sitä on saatavilla ainakin seuran puheenjohtajalta, kirjan viimeistelijältä Bengt Sjöbergiltä sekä Raimo Hannukaiselta.

Matkalaisena mukana olleena muistiin kirjannut

Raimo Hannukainen

Bengt Sjöberg (oik.) ja Jaakko Hannukainen Hiitolan hautausmaalla. Kiinnostuksen kohteena vuoden 1918 sodan muistomerkki, jossa on vuonna 1888 syntyneestä uhrista kertova kaiverrus: ”I. Hannukainen 88”.

Hiitola-puvuissa esiintyivät juhlan juontanut Salla-Maija Lankinen sekä päätössanat lausunut Sirkka-Liisa Nylander.

Lausuntataiteilijatar Sirkka-Liisa Laaksonen osasi "vangita" yleisönsä.

Hiitolaiset kokoontuivat vuotuisille Hiitola-juhlilleen Poriin 6.-7.8. Sunnuntain pääjuhlaan Palmgrén-opistolle saapui lähes 300 juhlijaa. Lauantaina oli jo kuultu Maisemantutkimuksesta pakkoluovutetun Karjalan alueella. Myös Hiitola-aiheita ja Karjala-tietokantasaatiötä oli esitelty.

Illalla Ulvilan nuorisoseurantalossa Friitalassa oli iltamiohjelman jälkeen pantu jalalla koreasti. Rankasade saatteli sunnuntaiaamuna hiitolaiset messuun Keski-Porin kirkkoon. Kirkonmenojen jälkeen vietiin kukkatervehdys Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä kirkkopuistoon.

Pääjuhla alkoi komeasti puhallinmusiikilla. Ulvilan Puhallinorkesteri Heikki Haulannon johdolla esitti marssin Kevät on tullut sekä Siirtolaismarssin. Salla-Maija Lankinen toimi juhlan juontajana viimevuotiseen tapaan.

Yleisö sai osallistua ohjelman suorittamiseen laulamalla Karjalaisten laulun puhallinorkesterin tietoenkin säestäessä. Tervehdyssanat lausui Hiitolan Pitäjäseura ry:n puheenjohtaja Jouko Hämäläinen. Hänen puheensa on kokonaisuudessaan toisaalla lehdessämme. Lopuksi hän pyysi laualle ja kukitti sihteerinsä Raija Laaksosen avustamana keväällä Karjalan Liiton kultaiset ansiomerkit saaneet Sirkka-Liisa Nylanderin, Milja Peltomaan sekä Mauri Lankisen.

Ulvilan puhaltajat soittivat Laps' Karjalan ja Poloneesin kotiseudulle. Porin kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkonen toi juhlaan kaupungin tervehdyksen. Luukkonen kertoi lyhyen historiankatsauksen jälkeen esimerkiksi, että hän on itsekin syntynyt karjalaisista vanhemmista. Siispä hänelle ovat tuttuja niin sosiaalisuus kuin karjalaiset ruoatkin: sienet, hapankaali ja tattaripuurokin. Hänelle oli tullut tutuksi, että karjalaisia pilkattiin kantaväestön keskuudessa. Vanhempi väki ei silti luopunut murteestaan kuten nuoremmat.

Sota-ajan jälkeen tilanne oli sikäli edullinen, että kaikille löytyi töitä ja halukaille opiskelupaikka. Aino-Maija Luukkosen täti oli kertonut, että ennen vanhaan Karjalassa heidän kotinsa oli vuokrattu venäläisille lomapaikaksi. Myös tsaarin kuvaa oli pommitettu omenoilla. Puheensa tuore kaupunginjohtaja päätti sananlaskuun: "Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto."

Taiturimaisesti viulua soittava Titel Iacovache-Panà esitti Vesa Formusen säestäessä häntä hanurilla Czardaksen, Mustat silmät -sikermän sekä Leivon. Yleisö hurmaantui soittoon ja palkitsi parivaljakon runsain aplodein.

Myös lausuntataiteilija Sirkka-Liisa Laaksonen ihastutti. Hän lausui Heikki Konton runot Se tuhannesti kerrottu tarina ja Sielläkö olette ajatuksissani olleet, äitini ja isäni? Maaria Leinonen on kirjoittanut Laaksosen esittämät runot Niin iloinen siitä sekä Tämä on maa, jossa palettuivat. Raili Malmbergilta Laaksonen oli poiminut Mustarastas- ja Tänään-runot. Lopuksi saimme kuulla dialogin

Yleisö kuunteli tarkkaavaisesti ohjelmaa, joka olikin monipuolinen ja mielenkiintoinen. Edessä vasemmalla väliajan jälkeen pakinoi Arvi Heinonen.

Hiitola-juhla Porissa 6.-7.8.2005

Muisteleminen ja tulevaisuuteen katsominen käsi kädessä

Koti-Karjala muistin paikkana

Hiitolaisten pitäjäjuhla 6. –7. elokuuta käynnistyi Porin yliopistokeskuksessa järjestetyllä yleisölle avoimella tilaisuudella. Esitellyssä olivat sekä Karjala-tietokantasäätiö sekä Turun yliopiston Hiitola-tutkimusaiheet. Tekeillä on yksi väitöskirjatutkimus sekä kolme pro gradu -tutkimusta. Suomen akatemian rahoittaman Rajamaamaisemat-hankkeen yhteistyöhot ovat Turun yliopiston

lisäksi Tarton ja Pietarin yliopistot. Tämän vuoden toukuussa suuntautui Hiitolan seudulle yliopiston opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteinen kenttäkurssi. Matkalla pohdittiin maiseman muutosta kartoin ja valokuvin. Ennen matkaa oli haastateltu Porin seudulla asuvia hiitolaisia ja kerätty heidän muistojaan yliopiston arkistoon.

Kivijalkojen paikkoja etsimässä

Laatokan rannalla sijaitsevasta Hiitolan pitäjästä siirrettiin jatkosodan rauhanteon jälkeen väestö etupäässä Poriin ja sen lähikuntiin. Vauras maatalousvaltainen pitäjä radan varressa jäi venäläisille, ja kotiseutumatkoja sinne on päästy tekemään vasta rajojen avauduttua vuodesta 1990. Pitäjän asemanseutua pommitettiin jo talvisodas-

sa, joten maiseman muutos oli osittain ennestään selvillä.

Rajat aukesivat karjalaisen muistamisen kannalta hyvään aikaan. Esittelytilaisuudessa todettiin, että 1980-luvulla muistelu alkoi toistaa itseään. Vanhimmat karjalaiset olivat poistuneet keskuudestamme, eivätkä jälkipolvet tienneet Karjalasta muuta kuin lukemansa ja kuulemansa. Tutkimusmielessä kiinnostavaa on jälkeläisten matkat kertomuksista tutuille paikoille. Miten he kokevat Karjalan nykytilassa, miten tarinat vaikuttavat koettuun?

Tutkija Päivi Partanen pohtii toisen ja kolmannen sukupolven käyntejä Karjalassa artikkelissaan ”Miksi meidän sukupolvemme etsii kivijalkoja?” Samoin voidaan tutkia, muistuttavatko vanhojen karjalaisten rantakylien ja uudempien salomaille perustettujen asutuskylien muistelut toisiaan.

Muistaminen Karjalassa ja kotona

Koti-Karjalaa tutkiva Janne Kumpulainen selvitti juhlaväelle, mistä muistelussa on kyse. Muistin aiheina toimivat matka-

Jyrki Lehtinen (vas.) ja Markku Kuronen tapasivat ensimmäisen kerran Hiitolassa toukokuussa kenttäkurssin aikaan.

kertomukset kotiseuduille, kyläkuvaukset, lapsuuden leikkipaikkakuvaukset, runot ja tarinat.

Ihmisen ikääntyessä mieli palaa kotiseudulle, juurille takaisin. Usein kaitataan lapsuudesta tuttua hautausmaata. Kaikki luovutetun Karjalan hautausmaat tai kirkot eivät ole säilyneet ja tällöin suomalaisten paikalle rakennetuista muistomerkeistä tulee symbolinomaisesti entistä arvokkaampia, toteaa Kumpulainen.

Koska entisille seuduille päästiin vasta vuonna 1990, tapahtui muistamisessa pitkä katkos. Lapsuuden

muistot kiinnittyivät silloisiin maisemiin, mutta kuten hiitolainen Kalevi Kokko totesi, myös Satakunnassa on maisema merkittävästi muuttunut vuosikymmenien aikana. Karjalaan tehdyillä matkoilla tuttujen paikkojen hahmottaminen on joskus osoittautunut työlääksi. Metsittyminen ja puskioituminen sekä talojen siirtäminen ja häviäminen vaikeuttavat etsintää. Myös kasvien siirto koti-Karjalasta omaan pihaan Suomessa on yleistä. Omilta juurilta halutaan jotakin tänne mukaan, jotta voidaan ”muistella joka päivä”.

Eeva Sinerjoki

Opri, unennäkijästä.

Laatokan Laulajat on laulanut yhdessä jo kahdeksan vuotta. Heitä johtaa Kauko Kivelä. He esittivät kansanlaulut Kun kävelin kesäillalla ja On suuri sun rantas autius.

Karjalan Liiton linja

Juhlapuhuja tuli Karjalan Liitosta. Hän oli toiminnanjohtaja Hannu Kilpeläinen, joka tunnustautui hiitolaisjuuriseksi. Hän kuuluu niiden kahden miljoonan suomalaisen joukkoon, joilla on karjalaiset

sukujuuret. Hän mainitsi muun muassa, että karjalaisuudesta on koko tämän 60-vuotisen historian ajan sanottu, ettei se kauan kestä. Karjalaiset eivät kuitenkaan sitä tienneet aloittaessaan ja jatkaessaan perinnetyötään eli uutta toimintaa kautta koko Suomen. Eikä se karjalaisuus ole mihinkään hävinnyt, mistä on esimerkiksi vaikkapa nämä hiitolaisten vuosittaiset kesäjuhlat.

Kilpeläinen jatkoi, että ihmisen identiteetti on sidoksissa kahteen asiaan: maahan ja kieleen. Karja-

laiset ikävöivät omille synnyinseuduilleen, mikä on identiteettiin olennaisesti kuuluva asia. Myös murteen puhumisen vaaliminen on osa heimotyötä, jota myös hiitolaiset tekevät. Se on kulttuurityötä.

Karjalan Liiton vuoden teema karelianismi. Ensijaisena tehtävänä on luoda vahvaa Karjalaa ja karjalaisuutta. Meidän tehtävämme on katsoa itään yli rajojen, jota nykyisellään emme tietenkään hyväksy. Voimme kuitenkin viedä mallin venäläisille siitä, miten olemme

kehittäneet kulttuuriamme.

Tällä hetkellä Karjalan Tasavallan parlamentissa ei ole yhtään karjalankieltä osaavaa jäsentä. Meidän pitäisikin olla mukana auttamassa rajan takaisten karjalaisten yhteisöjen vahvistamisessa. Se on henkistä tukemista, yhteyksien luomista, ystävyyttä ja kulttuurien vaihtoja, siis sitä samaa, mitä me olemme tehneet jo 60 vuotta.

Pakkoluovutettujen alueiden itä- ja pohjoispuolisilla alueilla on selkeä kulttuurisen tuen tarve. Jos karjalai-

suus on vahvaa, se on säilyttämisen arvoista. Tämä juuri on osa Karjala-kysymystä. Lopuksi Hannu Kilpeläinen korosti, että Karjalan Liitolalla ei ole Karjalan palauttamisasiassa valtuuksia yli Suomen valtion johdon. Keväinen Karjalan Liiton liittokokous hyväksyi Karjala-ohjelman, jota noudatetaan seuraavan kolmen vuoden ajan.

Ennen väliaikaa laulettiin vielä yhdessä Karjalan kunnaila. Sen säesti pianolla Leena Sammallahhti, yksi Laatokan Laulajista.

Nuoret mukaan kotiseuturetkille

Väliaikakahvien juomisen, piiraiden ja leivosten syömisien jälkeen yleisö jaksoi jälleen keskittyä seuraamaan ohjelmaa. Se sai kuitenkin aloittaa laulamalla Satakunnan laulun. Nuoremman polven edustajan puheenvuoron tuli pitäämään Hiitolan Pitäjäseuran hallituksen jäsen ja tuore Karjalaisseurojen Satakunnan piirin naistoimikunnan puheenjohtaja Leena Peltomaa.

JATKUU SEUR. SIV.

Lauluryhmä Evakat on alun perin perustettu pitäjäjuhlia varten, mutta he esiintyvät monissa muussakin paikoissa. Säestäjänä Tarmo Peltomaa.

Karjalan Liiton toiminnanjohtaja Hannu Kilpeläinen piti juhlapuheen. Hänellä on itselläänkin hiitolaiset sukujuuret.

Emeritusprofessori Pentti Kososen juhlapuhe Auran Karjalaseuran 60-vuotisjuhlassa 7.8.2005:

Suuri suomalainen unelma

Heti aluksi pyydän onnitella Auran Karjalaseuraa kuusi vuosikymmentä kestäneestä arvokkaasta työstä karjalaisen kulttuurin säilyttämiseksi ja perinteiden vaalimiseksi täällä Aurassa ja Auran seudulla. Tuo työ ei käsittääkseni ole ollut vain vanhan säilyttämistä, vaan se on ollut myös uuden luomista, alusta lähtien myös yhteydenpitoa ja rinnan elämisen opettelua ja tukemista paikallisen väestön kanssa.

On tunnettu tosiasia, että karjalaisväestön tulo uusille asuinsijoilleen saattoi aluksi aiheuttaa ristiriitaisakin tunteita väestöryhmien kesken, mutta vuosien saatossa yhteisymmärrys kasvoi ja kanssakäyminen tuli luonnolliseksi ja itsestään selväksi yhdessä elämiseksi. Karjalaisten ja paikkakuntalaisten nuorten väliset avioliitot vahvistivat tätä yhdessä elämistä, jossa kaukaisten geeniperintöjen sekoittuminen loi kaikin puolin entistä vahvempia uusia sukupolvia tähän maahan.

Tuon yhdessä elämisen oppiminen on tavallaan ollut myös molemminpuolisen sivistystason mittari. Ne, jotka tajusivat kansamme kohdanneen yhteisen suuren onnettomuuden ja joilla oli henkistä kykyä tajuta, että syyllisiä syntyneeseen tilanteeseen oli turha etsiä karjalaisesta väestöstä tai paikkakunnan väestöstä, olivat viisaita ja sivistyneitä ymmärryksen sillanrakentajia.

Syylliset, jos niitä rohjetaan osoittaa, olivat aivan muita eikä niiden kotimaakaan ollut Suomi. Nuo syylliset tai paremminkin syyllinen syntyneeseen kansalliseen ahdinkotilaamme oli suuri itäinen naapurivaltio ja sen diktaattorijohtaja Stalin, joka oli päättänyt hyökkäyssodalla valloittaa koko Suomen ja liittää sen silloisen Neuvostoliiton yhdeksi osaksi.

Noihin 60 vuoden takaiisiin tapahtumiin sisältyy paljon sellaista, jota en koskaan ole voinut ymmärtää enkä hyväksyä. Halusin vain edellä ensin todeta, että sotien aiheuttamista traagisista tapahtumista on – vaikkakin suurten kärsimysten ja menetysten kautta – kuitenkin selvitty uuteen luonnolliseen elämänkulkuun.

Tämä Auran Karjalaseuran 60-vuotisjuhla antaa mielestäni nyt kuitenkin luovan muistella lähtökohtia ja joitakin niistä vaikeuksista, joiden kanssa erityisesti siirtoväki joutui ponnistelemaan ja jotka runsaan kuuden vuosikymmenen ajan ovat olleet taustalla vaikuttamassa Suomen kansan kohtaloihin ja erityisesti Karjalan heimon elämään. Nämä tapahtumat ovat havaintojeni mukaan jääneet meidän nuoremmlta sukupolvilta oikealla tavalla tiedostamatta. Siksi katson olevan tärkeätä tuoda ne tässäkin lyhyesti esille sellaisina, kuin ne ovat tapahtuneet.

Toteuttaakseen Neuvostoliiton ja Saksan johtajien tekemän valtiosopimuksen ns. Molotov-Ribbentrop -sopimuksen Stalin antoi marraskuussa 1939 puna-armeijalleen käskyn hyökätä Suomeen, valloittaa sen ja liittää silloisen Neuvostoliiton osaksi. Tuosta hyökkäyksestä syttyi meidän tuntemamme Talvisota.

Tiedämme, että suomalaiset joukot pysäyttivät puna-armeijan hyökkäyksen Karjalan kannaksella Viipuri-Kuparsaari-Taipale-linjalle. Suomussalmen, Summan, Raatteen ja Kollaanjoen voitokkaat torjuntataistelut estivät puna-armeijan hyökkäysjoukkojen etenemisen maahamme itärajalla.

Suomea ei Stalin valloittanut. Taistelut päättyivät

Moskovassa maaliskuussa 1940 sovittuun rauhaan. Talvisodan rauha oli kuitenkin ankara. Koko Vanha Suomi eli Suomen Karjala oli pakosta luovutettava viholliselle, vaikka vain osan siitä Stalinin puna-armeija hyökkäyssodalla oli pystynyt valloittamaan. Yli neljäsatauhatta karjalaista joutui evakon tielle.

Rauhantila ei kestänyt kauan. Entisten liittolaisten Neuvostoliiton ja Saksan välit viilenivät nopeasti niin, että Saksa hyökkäsi Neuvostoliittoon jo kesäkuussa 1941. Muutama päivä myöhemmin 25.6.1941 Neuvostoliitto suoritti voimakkaita ilmapommituksia useisiin kohteisiin Suomesa.

Tuon saman päivän iltana (25.6.1941) pääministeri Ragnell ilmoitti eduskunnassa Neuvostoliiton ilmavoimien hyökänneen Suomen kaupunkeihin ja totesi Suomen jälleen joutuneen sotaan Neuvostoliiton kanssa. Ns. jatkosota oli näin saanut alkunsa.

Suomessa oli kyllä osattu varautua Saksan ja Neuvostoliiton välille syttyvään sotaan. Tiedettiin, että siinä välien selvittelyssä Suomella ei ollut mahdollisuutta pysyä puolueettomana. Suomessa oli saksalaisia joukkoja Lapissa, ja Hangoon vuokra-alue oli neuvostojoukkojen vahva tukikohta.

Kaksi huonoa vaihtoehtoa

Suomella oli valittavanaan siis vain kaksi huonoa vaihtoehtoa: Stalin ja Neuvostoliitto tai Hitler ja Saksa. Suomessa tiedettiin, että käännnyttäessä Stalinin johtaman Neuvostoliiton puoleen puna-armeijan joukot olisivat välittömästi miehittäneet Suomen. Tätä eivät suomalaiset voineet kuvitellaan. Siis jäljelle jäi

vain toinen huonoista vaihtoehtoista, Saksa ja Hitler.

On kuitenkin tarkasti muistettava, että Suomella ei ollut valtiollista sopimusta Saksan kanssa, toisin kuin Neuvostoliitolla vuonna 1939 oli. Tässä mielessä voidaan oikeutetusti sanoa, että Suomi kävi erillissotaa puolustaakseen maa-alueitaan ja itsenäisyyttään.

Suomessa oli kyllä valmistauduttu siihen, että Neuvostoliitto pyrkii joka tapauksessa tulevassa Hitlerin ja Stalinin välisessä välienselvittelyssä vuoden 1939 suunnitelmiansa mukaisesti sotilaallisesti valloittamaan ja miehittämään Suomen. Maata varustauduttiin siis puolustamaan, mutta samalla suunniteltiin myös Talvisodan jälkeen meiltä ryöstetyn Suomen Karjalan mahdollista takaisin saamista.

Suomen joukot oli ryhmitetty Talvisodan jälkeiselle rajalle puolustukseen. Neuvostoliiton joukot olivat pääosin sidottu Saksaa vastaan muille rintamille. Karjalan takaisin saamiseen oli nyt mahdollisuus.

Yli vanhojen rajojen

Suomalaiset joukot valloittivatkin talvisodan jälkeen pakkoluovutetut alueet nopeasti takaisin ja saavuttivat Tarton rauhassa sovitun valtakunnan rajan kauttaaltaan jo syyskuun alussa 1941. Monasti jälkikäteen pohdittu kysymys on ollut, olisiko suomalaisien pitänyt silloin pysähtyä tuolle ns. vanhalle rajalle eikä jatkaa hyökkäystä sen yli Itä-Karjalaan.

Sotilasstrategisesti eteneminen Itä-Karjalaan luonnollisille vesistöjen mukaisille, helpommin puolustettaville rajoille oli perusteltua. Sen vuoksi sodan johto ei Suomen joukkoja vanhalle rajalle pyytännyt, vaikka siitä sil-

loin syntyikin erimielisyyksiä.

Idässä Suomen joukot etenivät sitten kauas Syvärille, Äänislinnaan ja Karhumäelle. Karjalan kannaksella vanha raja ylitettiin Leningradin suuntaan vain paikoitellen ja tämäkin vain maastollisesti paremmin puolustettavien linjojen saamiseksi.

Näihin aseisiin myös rintamalinjat pysähtyivät ns. asemasotavaiheeseen aina vuoden 1944 kesäkuuhun asti. Silloin 9.6. puna-armeijan joukot aloittivat voimakkaat hyökkäykset suomalaisia joukkoja vastaan erityisesti Karjalan kannaksella.

Valtavan materiaaliylikvoiman edessä Suomen joukot joutuivat peräytyämään nopeasti. Karjalan kannaksella tapahtui puna-armeijan suoranaisten läpimurto. Viipuri menetettiin 20.6.1944. Joukot saatiin kuitenkin koottua puolustukseen Tali-Ihantala-Vuoksi -linjalle, ja siihen myös puna-armeijan hyökkäys hurjilla torjuntataisteilla pysäytettiin.

*”Talo ja tavarat
män, mutt’ jäihä
tapetit!”*

Talvisodan Suomi taisteli täysin yksin. Ulkopuolinen apu oli vähäistä. Jatkosodan Tali-Ihantalan torjuntavoiton saavuttamiseen tarpeellinen apu saatiin Saksasta. Uudet panssari-torjunta-aseet sekä taisteluosasto Kuhlmeyn syöksypommitajat tekivät tuhoisaa jälkeä vihollisen valtavissa panssari- ja hyökkäysvaunuodostelmissa sekä vihollisen huoltoyhteyksien tuhoamisessa.

Jatkosodan taistelujen tauottua tilanne oli sama kuin Talvisodan jälkeen. Rintamalinjat olivat pysähtyneet käytännöllisesti kat-

soen samoihin aseisiin. Vain pienen osan, niin kuin Talvisodassakin, Karjalan kannaksesta ja Laatokan Karjalasta Neuvostoliitto oli pystynyt sotilaallisesti valtaamaan.

Moskovassa tehdyn välirauhan ehdot, jotka sitten Pariisin rauhassa 1947 vahvistettiin, olivat kuitenkin erittäin kovat. Muun muassa koko Suomen Karjala, ns. Vanha Suomi, oli jälleen pakkoluovutettava Neuvostoliitolle.

Lisäksi tulivat valtavat sotakorvaukset. Suomen oli myös osoitettava valtiollisesta johdostaan ns. sotasyylliset sotaan, jonka Stalin oli Suomen valloittamiseksi aloittanut.

Jos olisi jääty Karjalaan?

Jatkosodan alussa vallatun Suomen Karjalaan suurin osa karjalaisväestöstä oli palannut takaisin omille kotikonnuilleen jo syksyllä 1941. Tuhotut kodit oli rakennettu innolla uudelleen, ja nyt tuli eteen jälleen lähtö ja kaiken jättäminen vieraan haltuun.

Pakkoluovutusten alta karjalaiset lähtivät taas evakkoon. ”Koit ja konnut, maat ja mannut” oli jätettävä tai sitten jätävä ja alistuttava vieraan valtion ja vieraan kulttuurin armoille.

Mikä olisikaan ollut karjalaisen väestön kohtalo omille asuinsijoilleen jäädessä? Selvän esimerkin siitä saamme Viron kansalaisten kohtelusta sen jälkeen, kun Viro oli mukamas vapaaehtoisesti liittynyt Neuvostoliittoon. Suuri osa virolaisista karkotettiin Siperiaan. Sinne he melkein kaikki jostain syystä myös hävisivät, tai sitten he vain hävisivät yöllisten noutoratsioiden seurauksena.

Kotiseuduilleen jääneen Suomen karjalaisväestön kohtalo olisi ollut epäile-

JATKOA ED. SIV.

maa. Hän esitteli itsensä Porin Pinomäen kylässä Matti Ahokkaan perheeseen syntyneeksi tyköksi, mutta nykyisin ikäkriisissä olevaksi kahden teini-ikäisen äidiksi.

Leena Peltomaa tunnusti pienestä pitäen olleensa ”karjalainen”. Kotona oli opittu miet ja siet sekä syömään piiraita, uunipottia ja jopa kaurakiisseliä. Palmusunnuntaisin naapurit oli virvottu. Mummolta hän oppinut, millaista oli ollut tämän lapsuudessa.

Peltomaa oli huolestunut meidän muiden tavoin siitä, miten nuoret saataisiin kiinnostumaan karjalaisuudesta. Hän oli sitä mieltä, että meidän kaikkien pitäisi kysyä nuoriltamme, mikä saisi heidät kiinnostumaan pi-

täjäseurasta. Nuorilla on niin paljon muuta, että sataprosenttista panostusta heiltä ei voi vielä vuosiin odottaa. Heidän osallistumistaan rajoittavat perhe, työ ja muut harrastukset.

Peltomaan mukaan kotiseuturetteket ovat todellista työtä tulevaisuutta ajatellen. Siihen kannattaa edelleen panostaa. Meidän pitää tulevaisuudessa osata viedä lapsemme ja lastenlapsemme Hiitolan ”kotikivelle” ilman, että mukana on yhtään Hiitolassa syntynyttä. Hän korosti myös äitien osuutta lastensa kiinnostuksen herättäjinä.

Edellisen puhujan aviomies Tarmo Peltomaa säesti seuraavan yhteislaulun Hiitolan laulun. Esilaulajina olivat Evakot.

Kurkijoen poika Arvi Heinonen Loimaalta oli

saapunut pakinoimaan Hiitola-juhlaan. Hänen tarinointiaan värittivät yleisön naurunpyrskähdykset.

Evakot esittivät seuraavaksi kappaleet Laatokan lapsi ja Kotipolulla, johon sanat oli kirjoittanut itsekin mukana laulanut Terttu Ketola. Evakot lauluryhmää säesti Tarmo Peltomaa hanurillaan.

Hannukaisen sukuseuran edustajat Raimo, Toivo ja Pauli Hannukainen luovuttivat Hiitolan Pitäjaseuralle sukuseuransa kirjan. Kirjan otti vastaan puheenjohtaja Jouko Hämäläinen.

58. Hiitola-juhla päättyi Hiitola-säätiön valtuuskunnan puheenjohtajan Sirkka-Liisa Nylanderin päätössa-

noinhin, minkä jälkeen laulettiin Leena Sarmallahden säestyksellä Maamme-laulu.

Raija Hjelm

Jos Karjala ei ole sydämessä,

Hiitola-säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Sirkka-Liisa Nylander sai päättää 58. Hiitola-juhlan. Hän kiitteli yleisön, joka loi leppoisan sie-mie – hen-gen juhlapaikalle. Hiitolan murrettakin oli ollut mukava kuulla. Sitähän ei hiitolaisilta kukaan voi riistää. Nylander kehotti itse kuta-

kin huolehtimaan murteen jatkuvuudesta.

Ohjelman suorittajat sekä lukuisat käytännön työn vastuunkantajat saivat myös ansaitsemansa kiitoksen sanoilla: ”Sydämelä on annettavaa, kädet vain tekevät työn.”

Sirkka-Liisa Nylander on Karjala-lehteä lukiesaan ihmetellyt karjalaisen toiminnan runsautta ja monipuolisuutta. Se todistaa, että karjalaisuus elää siinä missä esimerkiksi satakuntalaisuus tai pohjalaisuuskin.

- Maanhankintalain toimeenpanosta tuli sodan jälkeisen Suomen merkittävin yhteiskunnallinen ja sosiaalinen uudistus. Tiedämme, että karjalaiset henkilöt erikoisesti antoivat viisautensa ja voimansa valtiovalan kanssa karjalaisten asioiden järjestelyissä? kysyi Nylan-

der.

Hän mainitsi erityisesti Johannes Virolaisen ja Veikko Vennamon, joita Karjalan Liiton lisäksi meidän tulisi kiitollisina muistella asutusasioita pohdiskellessamme. Hän myös mainitsi Virolaisen vuonna 1989 kirjoittaman kirjan Siirtolaiset 1941-1944 sekä Leo Paukkusen vuonna 1993 julkaiseman kirjan Hiitolaiset uusille asuinsijoille. Molemmista kirjoista halukas saa korvaamatonta tietoa kyseisistä asioista.

Hiitola-säätiöllä on virkistysleiritoimintaa. Pitäjä-

Emeritusprofessori Pentti Kosonen on toiminut epäorgaanisen ja analyttisen kemian professorina Turun yliopistossa ja on tällä hetkellä Turun kaupunginvaltuuston jäsen. Hän on syntynyt Kurkijoella.

mättä sama kuin virolais-tenkin. Neuvostovaltion kannalta epäluotettava suomalaisväestö olisi hajautettu Siperian ja muiden kaukaisten alueiden työ- ja eristysleireille. Sinne hekin olisivat hävinneet. Sen karjalaisväestö ymmärsi ja kaiken jättäen lähti kylmälle evakkotielle, mutta sentään omaan kotimaahan.

Asuttaminen

Karjalaisesta siirtolaisväestöstä oli tuolloin lähes 60 % maanviljelijöitä tai maataloudesta toimeentulonsa saavia. Tällaisen väestön sijoittuminen tynkä-Suomeen oli monin tavoin vaikeaa. Valtiovalta oli kuitenkin silloin tilanteen tasalla. Eduskunta katsoi, että siirtoväki tuli asuttaa niin, että se pystyisi itse tuottamaan ja hankkimaan elantonsa.

Heti Talvisodan jälkeen kesäkuussa 1940 oli tullut voimaan ns. pika-asutuslaki. Sen mukaisesti maata viljelleen siirtoväen asuttamiseen käytettiin ensisijaisesti valtion maata, sen jälkeen seurakuntien, kuntien,

yhtiöiden ja muiden yhteisöjen omistamaa maata ja lopuksi myös yksityisten omistamaa maata.

Jatkosodan syttyessä kesällä 1941 ja karjalaisten muuttaessa takaisin vallattuun Karjalaan pika-asutuslain mukaisia asutustoimenpiteitä oli ehditty tehdä varsin vähän. Suuri osa niistäkin purkautui, sillä mikäli lain mukaan asutettu siirtolainen halusi takaisin omat maansa Karjalassa, tuli hänen luopua pika-asutustilastaan. Useimmat tekivät tämän ratkaisun.

Jatkosodan jälkeen evakoon uudelleen joutunut karjalaisväestö oli jälleen sijoittautumisvaikeuksien keskellä. Sodan aikana maata oli luvattu myös perheellisille rintamamiehille, sotainvalideille ja sotaleskille sekä heidän perheilleen. Silloisen agraariyh-teiskunnan sosiaalipoliittinen periaate kun oli antaa maata oikeastaan kaikille, jotka sitä halusivat.

Pika-asutuslaki ei tähän toimintaan enää soveltunut. Eduskunnassa hyväksyttiinkin jo toukokuussa 1945

uusi maanhankintalaki. Sen nojalla siirtoväki, sotainvalidit, sotalesket sekä perheelliset rintamamiehet olivat halutessaan oikeutettuja saamaan itselleen maata.

Lain mukaan heille tultiin muodostamaan viljelystiloja, asuntoviljelystiloja, rintamamiestiloja, kalastustiloja, asuntotiloja sekä asuntotontteja. Maanhankinnan suoritti valtio pika-asutuslaissa käyttöön otetun järjestyksen mukaisesti.

Kaikille halukkaille maata

On paikallaan korostaa, että siirtoväen lisäksi myös hyvin suuri joukko muita suomalaisia tuli nyt maan saantiin oikeutetuksi, vaikka he eivät olisi olleet missään tekemisissä maanviljelyn kanssa ja vaikka he eivät olleet aikaisemmin omistaneet maata. Tätä eivät vieläkään kaikki kansalaisemme, eivät vanhemmankaan ikäluokan ihmiset ole tiedostaneet.

Selkeä esimerkki tämän oikeuden käytöstä löytyy Tampereen kaupungin tilastoista. Tampereella hyväksyttiin maansaantihakemuksia yhteensä 2440 kappaletta, joista vain 328 oli siirtoväkeen kuuluvien jättämiä ja loput eli valtaosa 2112 oli paikallisten asukkaiden anomuksia.

Toisenkin valitettavan harhakäsityksen haluan tässä oikaista. Erityisesti siirtoväen kohdalla kuulee monasti asiaa tuntemattomien kertovan, että siirtoväki sai täältä sijoituspaikkakunniltaan maata.

Tarkempi ilmaisu on: siirtoväki ja muut maan saantiin oikeutetut saivat ostaa täältä maata. Maasta nimittäin jokainen joutui maksamaan valtioneuvoston vahvistaman vuoden 1944 hintatason mukaisen “kohtuullisen käyvän hinnan”.

Tiedämme, että hinta oli kohtuullinen, mutta niin olivat myös siirtoväen saamat korvaukset Karjalaan jääneestä ja menettämästään omaisuudesta. Tosiasia on, että karjalainen siirtoväki menetti käytännöllisesti katsoen kaikki esi-isiensä ja

menneitten sukupolviensa työn tulokset.

Kaikki jouduttiin aloittamaan alusta. Maa oli ostettava, samoin monesti myös viljelyyn tarvittavat koneet ja laitteet sekä viljelijälle tuolloin välttämätön karja. Rakennukset oli rakennettava, huonekalut hankittava ja pidettävä huolta jokapäiväisen elämän kaikista tarpeista.

Ei ihme, että niissä olosuhteissa karjalainen väestö oli nääntyä taakkansa alle. Niin kuin monesti on sanottu, vain karjalaisen luonteen optimismilla ja tulevaisuuden uskolla tuosta selvittiin. Ja myös huumorilla.

“Talo ja tavarat män, mutt’ jäipähä tapetit”, sanoi karjalaisiäntä, kun korvausobligaatioita katseli. Tämäkin tokaisu kertoo siitä huumorin keventävästä voimasta, jolla arkipäivän ankariin tosiasioihin osatiin suhtautua.

Takaisin paluun unelma

Hyvä juhlayleisö. Vaikeuksien keskellä nousi karjalaisten mieliin alin omaan ajatus takaisin Karjalaan pääsemisestä. Se oli unelma, johon aluksi vahvastikin uskottiin. Mieleeni ovat jäänet isäni monesti lausumat sanat: “Karjalaan kun takaisin mennään, ja jos tarvis on, sinne vielä kerran koti rakennetaan.”

Tuo takaisin paluun unelma vain ei ole vieläkään toteutunut. Monet ovat jo täysin menettäneet uskonsa Karjalan palautumiseen ja toiset, jopa karjalaisetkin, eri syistä pelkäävät Karjalan mahdollista palauttamista. Näin erityisesti meidän vanhemman ikäluokan joukossa.

Olen kuullut karjalaisvanhuksien sanovan: “Minä en ainakaan sellaisiin olosuhteisiin lähde. Siellä on kaikki ihan kauheassa kunnossa. Täällä meidän on nyt hyvä olla.”

Näin tosiasiat meidän useimpien ikäihmisten kohdalla ovatkin. Mutta ei kukaan ole myöskään pakottamassa ketään palaamaan siinäkään tilanteessa, että

Karjala olisi jälleen Suomen. Jokainen karjalainen voisi vapaasti valita, mitä haluaa tehdä tässä asiassa.

Vanhusväestö, jonka voimat eivät enää riitä uuden elämän aloittamiseen rakkailla synnyinkunnailla, voisi rauhassa seurata nuoren polven innokasta työtä Karjalan jälleenrakentamiseksi. Innokkaita Karjalaan lähtijöitä riittäisi, sillä Karjala tarjoaisi nuorelle työikäiselle väestölle ainutlaatuisen mahdollisuuden elämän rakentamiseen ja vaurastumiseen.

Itse olen sitä mieltä, että Karjala tulee palauttaa Suomelle. Ryöstösaalishan on aina palautettava oikealle omistajalleen. Ja jos mikä, niin Karjala on nyky-Venäjällekin ryöstösaalis.

Sen on Neuvostoliitto Stalinin johdolla hyökkäyssodalla meiltä anastanut, me emme saa sitä unohtaa. Nyky-Venäjä on tunnustanut olevansa hajonneen Neuvostoliiton perillinen ja on siten ottanut harteilleen syyllisyyden myös Karjalan ryöstöstä.

Venäjän johto on selittänyt, että meiltä anastettu Karjala on Venäjälle edelleen kaikin puolin hyvin tärkeä alue. Selitystä on vaikea uskoa, koska koko pakkoluovutettu Karjala on vuosi vuodelta päästetty vajoamaan yhä surkeampaan tilaan.

Sotilastukikohdat ja kolhoosit on sieltä käytännöllisesti katsoen kokonaan lopetettu. Viljavat pellot on jätetty oman onnensa nojaan metsittymään. Rakennukset hajoavat tai ne tarkoituksellisesti hajotetaan esimerkiksi polttopuiksi tai poltetaan paikoilleen.

Te tiedätte, koko Suomen kaunis Karjala on ryöstäjien ja nykyisten asukkaittensa toimesta suorastaan raiskattu. Miten näin on voinut tapahtua, jos alue on venäläisille tärkeä?

Karjalakysymys esille

Hyvät ystävät. Kuulun niihin suomalaisiin, jotka tosissaan toivovat, että Venäjän ja Suomen aitoja ystävyysuhteita koetteleva Karjalakysymys otettaisiin

maassamme reilusti keskustelun alle. Siihen ei valtiojohtomme eikä kansanedustajiemme rohkeus näytä kuitenkaan riittävän. Suomalainen suorasekäisyys on vielä kadoksissa suomettumisvuosien pelotetun seurauksena.

Olen monien samanmielisten ystävien kanssa pyrkinyt tekemään myös konkreettista työtä palautuksen puolesta. Ryhmässämme, Turun Seudun Karjalaklubissa, on useita syntyperältään muitakin kuin karjalaisia henkilöitä. He ovat asiassa mukana oikeudenmukaisuuden ja isänmaallisuuden hengessä.

Tämä on vain yksi esimerkki siitä, että suomalaiset eivät pidä Karjalakysymystä yksinomaan karjalaisen väestön kysymyksenä. Se on koko Suomen ja suomalaisen yhteiskunnan sekä Venäjän välinen kysymys. Vain sen reilu ja oikeudenmukainen käsittely naapurusten välillä ilman korulauselitanioita mahdollistaa aidon luottamuksen syntymisen kansojemme välille.

Arvoisa juhlayleisö. Näiden ajatusten siivittämänä toivotan Teille kaikille vahvaa uskoa tulevaisuuteen. Mahdolltomaltakin nyt näyttävä asia - unelma - voi olosuhteiden muuttuessa yhtäkkiä ollakin mahdollista ja totta. Me emme vain saa uusien sukupolvien antaa unohtaa unelmaamme, vaan tuo unelma on saatava myös nousevan nuorisomme tietoisuuteen suurena suomalaisena unelmana.

Juhlivalle Auran Karjalaseuralle toivotan jatkuvia menestyksellisiä toiminnan vuosia. Teidän työenne karjalaisen kulttuurin säilyttäjänä ja uusille sukupolville siirtäjänä tulee aikanaan kantamaan hedelmää myös suuren suomalaisen unelman toteuttamisessa.

Suomen Karjala tulee vielä kerran olemaan oikealla paikallaan isänmaamme rajojen sisällä. Ja silloin, silloin se “riemun suuri soitto Karjalasta kaajahtaa”.

se ei tunnu missään

juhlat järjestetään vuosittain. Myös perinnekeräys on aina menossa. Erilaisia kirjoituksia toivotaan erityisesti lähetettäväksi Kurkijokelainen-lehteen julkaistavaksi.

Satakunnan museoon on kerätty paljon hiitolais- ta perinnetietoutta. Siellä on muun muassa 3000 hiitolaista valokuvaa. Hiitola-säätiö suunnitteleeikin perinnetietojen toimittamista hiitolaisten ja hiitolaisuudesta kiinnostuneiden käyttöön ja tietoisuuteen. Säätiö jakaa myös akateemista loppuputkintoa tai jatko-opintoja var-

ten hakemuksesta kertaluonteisia stipendejä. Haki-joilla pitää olla hiitolaiset sukujuuret.

Nylanderin mukaan rahojen jakamisen lisäksi karjalaisilla järjestöillä ja jokaisella karjalaisella on arvokas työmaa perinne- ja kulttuuriarvojen jakamisessa tuleville sukupolville. Toivotellessaan kuulijoilleen virkistävää kesän jatkoa ja turvallista kotimatkaa hän teki sen inkeriläispapin sanoin: ”Enkeli, kulje Sinä edellä, minä kuljen perässä.”

Raija Hjelm

Ulvilan Puhallinorkesteri, jota johti Heikki Haulanto, oli harjoitellut tätä juhlaa varten Aili Runteen Laps’ olen Karjalan –sävelmän.

Veikko Huotarisen kokemia kulttuurinautintoja Suomessa ja Venäjällä

Fragmentteja rajalta 29.7.–1.8.2005

1. Kuhmon musiikkifestivaali

Matkallani rajan taakse viivähdän hetken naapurikaupungissa Kuhmossa. On heinäkuun viimeinen perjantai. Istun puolipäivän aikoihin valoisassa Kuhmon kirkossa viettämässä paikallisen musiikkifestivaalin erästä unohtumattominta hetkeä. Kristus katselee tulijoita syli avoinna ylösnousemusta esittävästä alttaritaulustaan.

Sattumalta ovat saapuneet ylimääräiseen esiintymisvuoroon itse juhlien perustaja, professori Seppo Kimanen selloineen, hänen ja panilaissyntyinen vaimonsa Joshiko Arai ensiiviuluineen sekä tuleva festivaalien taiteellinen johtaja Vladimir Mendelssohn alttoviulunsa kanssa. Heidän esittämänsä teos on Schubertin jousitrio B-duuri. Säveltäjä on elänyt aikoinaan klassisen ja romanttisen musiikkityylien taitekohdassa. Juhlallisen musiikin muotorakenteiden pohjalta kohoaa romanttinen, siro laulullisuus, elementti, joka on tehnyt tästä Schubertista erillisine yksinlaulusarjoinaan maailman kuulun.

Hartaasti ja levollisesti soittimet keskustelevat; joku niistä välistä ikään kuin kiihtyy ja kiivailee, kunnes palaa taas yhteiselle musiikin virralle. Soittajia seurattessani näen, kuinka heidän koko olemuksensa osallistuu intohimoisesti musiikin luontiin. Hymyillään sielukkaasti, katsahdetaan kysyvästi partneriin ja samalla vetäistään jousta yhtäkä. Matkaa kuljetaan hienostuneesti rinnakkain, kukaan ei sooloile luvatta. Unohtumattomasti syvälinen musiikki koskettaa ja lumoo. Kumaraan maalattu keltainen tähtpäiden kehä saarnatuolin sivulla kiittää huipputuokiosta Korkeinta.

Kuhmon Kamarimusiikkifestivaalien taiteellinen johtaja professori Kimanen on luotsannut näitä juhliaan jo 35 vuotta. Pikkuruisesta alkuideasta on sukeutunut suurtaapahtuma; vuosittain saapuu tänne korpeen lähes 50 000 musiikin kuulijaa. Ajatus musiikkijuhlita erämaassa syntyi aikoinaan nuoren sellistioppilaan päässä Pariisissa.

Kimanen kertoo: ”Sain ajatuksen, ettei intiimi, hienovarainen, kommunikaatioon perustuva kamarimusiikki sovi suurkaupungin melusaasteeseen. Melu tuhoaa ihmisen kyvyn tulkita ja kuunnella musiikkia oikealla tavalla.” Nyt tämän suurenmoisen tapahtuman luoja siirtyy Lontooseen johtamaan Suomen kulttuuri-instituuttia. Hänen suuriin saappaisiinsa astuu ensi kesänä romanialaissyntyinen

Vladimir Mendelssohn, sukujuuriltaan säveltäjä Felix Mendelssohnin jälkeläinen.

Vladimir on ammatiltaan Pariisin konservatorion kamarimusiikin professori. Jo 22 kesää hän on toiminut Kuhmossa alttoviulun soittajana, mestarikurssien opettajana sekä kertomansa mukaan Kimasen oppilaina. Kimanen kehuukin seuraajaansa Suomen Kuvalehdessä: ”Vladi on ylivoimaisesti maapallon paras ihminen tähän tehtävään.”

Syvässä mietteissä palaan konsertista ulos helteiseen kesään. Toivotan mielessäni menestystä

ja hyvää jatkoa musiikki-juhlille ja sen uudelle johtajalle. Minä ainakin aion palata joka kesä tähän suuren musiikin Mekkaan.

2. Rasittava rajan ylitys

Lähden ajelemaan tästä musiikillisesta paratiisista rajalle kohti Lyttaa. Perillä tervehtii minua viikonloppua rajan taakse lomaansa viettämään menijöiden pitkä autojono. Suomen rajasta selviän lähes käden heilautuksella. Venäjän tulli karistaa äskeiset musiikkihaaveeni ja palauttaa minut tukevasti arkeen.

Kun olen kaksi ja puoli tuntia kipuillut helteen ja jannon keskellä hidasta rajan ylitystä, vihdoin Venäjän viranomaiset ottavat minut syyniinsä. Monet paperit ja bumaagat saan täytellä, ennen kuin minut lasketaan pihamaalle, missä virkapukuihin sonnustautuneet tyttöset panevat minut, rikollisen, tiukalle. Ojennan ensi töikseni viisumijäljennökseni ja tulliselvityskaavakkeen, vaikka ne muutama sekunti sitten sisällä tarkastettiin.

Käskystä alan purkaa auton peräkontin sisältöä kaikkine tavaroineen asfaltille. Vaikka kuinka yritän

selittää, ettei minulla, tyttökuuriltaan säveltäjä Felix Mendelssohnin jälkeläisenä, mitään vaarallista, puheeni eivät hetkauta. He tutkivat yöpukuni ja kalsarini. Saan kohottaa kohta konepellinkin osoittaakseni, etten kuljeta maahan huumeita enkä muita surrogaatteja.

Vihdoin hehkeät tarkastajat kyllästyvät rehellisyyteeni ja päästävät minut pälkähästä. Saan jälleen minuutin päästä seuraavalla rajapuomilla ojentaa viisumijäljennökseni tutkivan tyttösen käteen. Kun puomi nousee, annan autolleni kyytiä, jotta hetkeksi edes ilmavirta autossani vaihtuisi. ”Kohtalon kaupan” luona korkean aidan varjossa viimeisellä puomilla tulee ajokkini viereen maastopukuinen, aseistautunut sotilas viisumijäljennöstäni jälleen tutkailemaan.

Lopulta puomi kohoaa: minut on armahdettu. Lähden suin päin huristamaan kolmisen peninkulman päähän ”Fregatti-hotellin” suojiin päästäkseni vessaan ja hermokahville. Rajan ylitys otti taas voimille.

3. Kostamuksen gaalakonsertti

Illalla kiiruhdan Kostamuksen kulttuuritalolle musikaaliseen gaalakonserttiin. Täälläkin panostetaan kulttuuriin: Pietarista saakka on kaupunkiin pelmahtanut musikaalisesti korkeatasoista soittajistoa ja laulajia. Kun olen Venäjän maalla, balettiakin voin konsertissa saman tien ihailla.

Suomessa sellainen olisi-kin harvinaista herkkua.

Komea on kaupungin kulttuuritalon konserttisali. Hyvin pukeutunutta, sivistynyttä väkeä saapuu talon täydeltä kuulemaan juhlavaa klassisen musiikin antia. Itsekin olen saanut istuimen salin keskeltä, eräältä salin parhaimmista paikoista. Sieltä voin seurata ilman kiikaria

niin esiintyjä kuin suurenmoinista, musiikillisesti korkeatasoista kuulijakuntaa.

Kolme tuntia kestää tämä juhlakavalkadi. Esiintyjät ovat Pietarin oopperamaailman parhaimmista. Hyvin viritetty flyygeli soi ja helisee, jousisto tukee ja tulkitsee, harmonikkakin lurittelee kuljettaen nostalgisiin tunnelmiin. Silmiini välähtää somana kesäinen venäläiskylän miljö: kukkaniityt, harmaat kallistelevat talot, kalaukot, mökeissään vanhuuttaan viettävät suloiset mummoset. Kesä keinuu ja kimaltaa. Järvi vaahtoa valkoisena sinisessä auteressa.

Kansainvälisyyttä edustavat parhaimmillaan illan oopperatähdet. Heidän lauluissaan ja tulkinnassaan on sellaista hehkua ja intohimoa, jollaista talvikausina-kaan harvoin kuullaan. Täällä, yön kuulaudessa, taiteilijatkin lumoutuvat ja antavat estradilla parastaan.

Tuskin koskaan olen kuullut ja nähnyt esimerkiksi niin upeaa tulkintaa Bizetin oopperasta Carmen osasta Habanera kuin tämän malmikaupungin näyttämöllä.

Mustiin pukeutunut, solakka noitanainen pitkin hiuksineen vie lauluineen kuulijansa lähes hurmoksiin. Ääni soi puhtaasti ja jaloista, säestäjä myötäilee oivallisesti flyygeliä äärestä laulajatarista, aito ranskankieli on notkeaa ja taipua. Loputtomasti huudetaan, hurataan ja aplodeerataan.

Juhlailan päätteeksi ballettipari väläyttää taitojaan. Jalka kohoaa korkealle. Tanssijat pyörivät, hyppäivät, lähtevät joustavaan juoksuun. Kapean, valkean tossun kärjen varaan rakentuu ihme. Kuka sanoikaan; baletti on liikkeeseen vangittua musiikkia. Minä sen totta vie allekirjoitan.

Kukkakimppuja sataa. Voittoisaa on pietarilaisen taiteilijakunnan triumfi Karjalan valoisassa yössä.

4. Kuoppaista tietä Vuokkiniemelle

Aamu kuljettaa kulkuripoikaansa kohti pohjoista runokylää, Vuokkiniemeä. Siellä, kuuden peninkulman päässä, pidetään kesäistä Iljan päivän praasniekkaa. Jo huhtikuussa Karjalan Sivistysseuran Heimopäivällä kotikaupungissani Nurmeksessa sain kutsun kylään; voitinhan arpajaisten pääpalkinnon, 120 euron ilmaismatkan.

Koska joudun matkustamaan ”sivulta” idän suunnasta omalla autollani, lahjoitin matkani summan Uhtuan lasten kielipesän hyväksi. Toivottavasti Vuokkiniemi-seuran johto toteuttaa toiveeni ja kuljettaa varat perille hyvään tarkoitukseen.

Tie vetää ja viehättää. Kun olen päässyt tehdasalueiden ohi tasaista asfalttia, alkaakin koleikko korpitie. Jälleen on edessäni koloa, kuoppaa, kivirapeikkoa, nimismiehen kiharaa. Välistä suuri kivi möllöttää ja vaanii läheltä tien sivulta.

Joku onneton autoilija on satuttanut ajokkinsa öljypohjan kiveen: pitkä musta öljyjuova kertoo minulle, pelkurille, surullista tarinaansa. Olisin todella täällä suurissa vaikeuksissa, jos autolleni kävisi samoin. Jopa renkaan puhkeaminen veitsenterävien kivien keskellä pelottaa.

Siispä en pidä kiirettä. Minut ohitetaan sumeilematta kaarteissa, monttujen pohjissa, mäkien harjanteilla. Venäläisten autohunjasteilijain henki ei mitään maksa. Kivi lentää, ja sora rapisee auton kylkiin. Jos etulasiin osuisi, tulisi kallis remontti. Mistä saisinkaan täällä kor-

vessa uuden etulasin?

Pitää vain körötellä, ei saa painaa kaasua. Pyrynä kohoaa tiestä pölypilvi vastaanulijain tervehdyksenä. Tovin saan köhiä ja katsella, ennen kuin tie tulee taas selvänä näkyviin. Kotiin päästyäni pitää astella suoraan apteekkiin ostamaan astmalääkettä pölykeuhkojeni parantamiseksi.

Viimein kimaltaa kelohirsistä hakatun jumalanhuoneen katto. Teen ajatuksissani ristinmerkin ja hyräillen kirkkolaulua ”Herra armahda, Herra armahda, Herra armahda”. Olen jälleen päässyt ehjänä perille.

5. Vishkarevin ooppera Sampo

Kyläkaupan seinältä huomaan, että 30. heinäkuuta esitetään katkelmia Vishkarevin oopperasta ”Sampo”. Teksti perustuu Armas Mishinin ja Eino Kiurun äsken venäjäksi kääntämän Kalevalan tekstiin. Esityspaikkasi on valittu kolmen kilometrin päässä oleva Selvanajoen rantaniitty.

Pääsen Igorin, paikallisen matkailuyrittäjän pienessä kuorma-autossa paikalle. Katselen ihmeissäni, kuinka oopperaesitystä niitylle valmistellaan. Karkeita penkkejä, pöytiä ja tuoleja rakennellaan paikalle, autoista kannetaan suuria ja raskaita kovaaänisiä ja äänentoistolaitteita. Taitaapa kohta oma generaattorikin jossain hyrätä ja tuottaa tarvittavaa sähköä.

Kun kansa on kylästä lopulta pikkuruisella linjakaalla kuskattu paikalle, alkaa esitys.

Konserttimestari Angelika Stiharnaja säestää esiintyjä sähköpianolla. Muutama kantele ja harmonikka kuuluvat ensembleen.

Moskovalainen sopraano Larisa Smolich-Sushinskaja toimii spehtaakkelin primus motorina. Upeasti soi hänen jylhä, wagneriaaninen sopraanonsa. Koska esitys on venäjänkielinen, saan vain arvailta tapahtumien kulun.

Pari nuorta on valittu kääntämään esitystä suomenkielille. Pariskunta näkyy vain seurustelevan keskenään, naureskelee esitykselle, ei paneudu huolellisesti suoritukseensa. Turhaan ovat Suomesta saapuneet maksaneet pääsylippunsa: mitään eivät juuri kielimuurin takia kostu.

Palaan paikalta täyteen ahdetussa bussissa takaisin kylään. Lapset, jotka esittivät pieniä tanssinumeroitaan oopperan kohtauksissa, yrittävät minuun kontaktia. Juttelen heidän kanssaan omaa kapulavenäjäni. He hymyilevät ystävällisesti. Minäkin tulen hyvälle tuulelle.

JATKU SEURAAVASSA NUMEROSSA

Vuokkiniemen martat esiintyvät. Kuva Pentti Kallinen.

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 15

Vuoden 1939 kylvö-, heinä- ja puintityöt

Kevät 1939

Elettiin kevättä 1939. Olimme menneet koskuille aloittelemaan kevätkylvöjä. Isän tehtävänä oli apulan- noitteiden levittäminen ja kylvön suorittaminen, sillä meilläkin oli siirretty kone- kylvöön, joka oli hankittu jo edellisenä vuotena. Sitä siis käytettiin jo toista ke- vättä, ja oli se hyväksi ha- vaittu.

Minun tehtävikseni jäi peltojen haraukset, mikä tuntui täydeltä työltä. Kun sitä käveli äkeen perässä päivän, niin tuntui siltä, että siinä oli nuorelle pojalle ai- van tarpeeksi yhden päivän osalta. Kyllä uni sitten maistui. Koskuilla kylvö- hommiin meni muistini mukaan noin parin viikon verran, sillä vetovoimana olivat hevoset, joiden täytyi välillä levätä, sillä ne eivät olleet mitään tunteettomia koneita.

Eräänä aamuna kävin äestelemään niin sanottuja pitkiä sarkoja, jotka ulottui- vat aivan lähelle Veljekset Markkulan rajaa, josta al- koivat heidän todella pitkät sarkansa, jotka olivat noin kilometrin mittaisia. Mei- dän pitkät sarat olivat noin neljäsataa metriä, jotka tun- tuivat minusta jo tarpeeksi pitkiltä, sillä yhdellä kier- roksella ei tullut kuin noin parin metrin levyinen kais- ta ja sekin täytyi ajaa aina- kin kahteen kertaan ja aikaa siihen kului yli kymmenen minuuttia, joten ei siinä tunnissa kovin suurta aluet- ta saanut äestettyä. Ja täytyi aina joskus hevostenkin hengähtää.

Naapurin traktori

Samaan aikaan kun ylä- päässä annoin hevosten hiukan puhaltaa, huomasin Markkulan sarkojen toises- sa päässä jotain ihmeellistä liikettä ja jotain hörinääkin sieltä päin kuului. Mielen- kiintoni heräsi, ja hetken seurattuani totesin, että siel- lä kulkikin traktori, joka läksi tulemaan minua kohti niitä Markkulan pitkiä sar- koja äestelemään. Hetken sitä katseltuani läksin ajele- maan omaa sarkaani takai- sin päin saadakseni tuoksi päiväksi ajatellun alueen harattua niin, ettei aikatau- lut menisi sekaisin.

Voinette vain kuvitella, mitä nuoren pojan ajatuk- sissa liikkui? ”Voi, jos voisi joskus.” Mutta ne ensi aja- telmat tuntuivat aivan mah- dottomilta. Kun vertasi Markkulan veljesten yritys- tä ja meidän pikku tilaa, niin sen ymmärsi, että heil- lä tällaiset uudistukset eivät olleet mitenkään mahdotto- mia.

Mutta kuitenkin koskuin suolla oli päästy myös trak-

torikantaan. Kyllä sen huo- masi, kuinka nopeasti se traktorilla oikein kävi, sillä kerkesi ajaa kaksi kierrosta samassa ajassa, kun minä yhden ja minulla oli kaiken lisäksi reilusti puolta lyhy- empi matka. Lisäksi työle- veyt oli puolta suurempi ja muokkausteho oli monin- kertainen hevosilla suoritet- tuun muokkaukseen verrat- tuna.

Mutta olihan meilläkin kalusto uusittu kaikilta osin, kun oli hankittu uusi äes ja kylvökone, jota ei ai- kaisemmin ollut ollenkaan. Niin että sekin oli aika hyvä parannus entiseen verrattu- na, siis täytyi olla siihe ai- van tyytyväinen.

Kun kylvötyöt oli saatu siihen pisteeseen, että oli vain jyräys jonkun verran kesken, ja katsottiin, että minä kerkiäisin ne iltapäi- vällä suorittaa, niin isä lähti puolenpäivän aikaan kotiin, ja minä jäin suorittamaan sitä jyräystä.

”Ehkä jo tuossa vaiheessa kävi mielessä, että tuo voisi olla minun elinikäinen ammattini.”

Jyrä eli vieru, niin kuin sitä kutsuttiin, oli parin metrin mittainen pyöreä puupölkky, josta läksi aisat, jotka olivat etupäästään ka- peammalla, johon sitten he- vonen valjastettiin. Lisäksi siinä oli ajajalle istuin, jos- sa ajaja voi istua ja samalla tehosti vierun tehoa, sillä se puupölkky ei kovin paljon painanut. Lisäksi siinä oli puutapit akselina ja vastaa- vasti aisoissa reiät, joissa se pölkky pyöri.

Tuontapaisella vierulla tasoitettiin ja tiivistettiin kylvetyn pellon pinta, että kosteus pystyisi nousemaan aivan kylvökerrokseen saakka, kun oli kysymyk- sessä kevyt turvemaa. Toi- saalta pellon pinta tasoitet- tiin liiallisen kosteuden haihtumisen estämiseksi. Tuossa muutamaa syy, min- kä takia pellot silloinkin vieruttiin.

Rasvauksen tarvetta

Niinpä minäkin kävin suorittamaan sitä isältä saa- maani tehtävää. Jatkettuani muutaman tunnin, kun oli erittäin lämmin iltapäivä, kuivuivat vierun laakerit ja alkoivat vinkua niin vim- matusti, vaikka minä niitä kastelin valtaojasta otta- mallani vedellä. Ne vin- kuivat niin kovasti, että se kävi minun korviinkin aika pahasti. Mutta en minä sille mitään voinut, sillä mitään voiteluainetta ei minulla ol- lut.

Mutta kun hätä on suuri, niin monesti apukin on lä-

hellä niin kuin nytkin, sillä siinä rajanaapurina oli Pul- liaisen pellot, jossa Kalle oli vielä toukotöissä., Ja hän tuli apuun. Hän tuli luokseni ja sanoi: ”Eikö si- nulla ole mitään rasvaa tuo- hon vieruun, kun se vinkuu niin kovasti, että minunkin korviini sattuu?” Täytyi tunnustaa, ettei ollut. Vesi- kin oli taitanut vain pahen- taa asiaa. ”Niin minusta- kin”, Kalle tuumi ja jatkoi: ”Siksi minä toin sinulle vä- hän voidetta noihin vierun akseleihin.”

Kallella oli eväpaperin sisässä eväänä olleesta si- anlihasta jäänyttä rasvaista nahkaa, ja siitä me leikattiin sopivan kokoinen kappale ja laitettiin aisassa ollee- seen reikään. Kun läksi aja- maan, niin se rasvasi pyöri- essään akselin niin, että vinkuva ääni katosi aivan heti. Sama konsti tehtiin molempiin päihin, ja niin oli se pulma ratkennut, ja vieruaminen voi jatkua il- man mitään säestystä, kunnes työ tuli tehtyä ja voin palata kotiin tyyty- väisin mielin.

Kun kevään kylvötyöt tulivat tehtyä, mielessäni siinsivät jo seuraavan vuoden toukotyöt. Kun huomasin, että minun työ- höni ja tekemisiini uskottiin ja luotettiin, niin ne rupesi- vat tuntumaan paljon mie- lekkäämmiltä, ja siten in- nostivat aina vain parem- piin ja parempiin suorituk- siin. Ehkä jo tuossa vai- heessa kävi mielessä, että tuo voisi olla minun elin- ikäinen ammattini, sillä lu- keminen minua ei oikein siihen aikaan innostanut. Minulla täytyi olla jotain kunnon tekemistä.

Lisäksi minulla oli kol- me sisarta, jotka ehkä olivat innokkaampia opiskele- maan kuin minä. Aune, joka oli minun vanhempi sisare- ni, oli jo lähtenyt vieraisiin hommiin ja Ellalla oli vielä kansakoulu kesken. Anja- Liisa ei vielä ollut aloitta- nutkaan koulua, joten hei- dän kohdallaan kaikki oli vielä avointa.

Oli ollut ihana kevät. Edessä oli kaunis kesä. Olin silloin neljäntoista vanha. Lapsuus oli ohi ja nuoruus edessä.. Haaveet olivat kor- kealla ja asiat kaiken puolin oikeilla raiteilla. Mutta kun asiat ovat oikein hyvin, niin synkkyyskin voi saapua sa- lakavalasti ja tulla aivan yl- lättäen. Jos joku olisi sano- nut minulle, että kuule, Eino, tänä keväänä sinä kylvät näitä pelloja elämäsi viimeisen kerran, niin en sitä olisi varmaan uskonut, ja pitänyt sitä kerrassaan uskomattomana ajatuksena.

Kesä saatiin viettää kau- niina ja lämpimänä, heinä-

yöt tehtyä hyvissä olosuh- teissa, ja kaikki tuntui suju- van aivan mukavasti. Elin- taso tuntui kohoavan maa- seudullakin pikku hiljaa, ja ihmisten mielialat olivat valoisammat, ja kaikki us- koivat aikaan parempaan.

Yksi siihen vaikuttava tekijä oli ehkä sekin, että Suomi oli saanut Kansain- väliseltä Olympiakomiteal- ta luvan järjestää vuoden 1940 kesäolympialaiset. Suomalaisten itsetuntoa ko- hotti varmasti, kun huomatiin, että maailmallakin us- kottiin suomalaisten pysty- vän näin suurten kilpailujen järjestämiseen. Siihen tie- tysti vaikuttivat osaltaan Paavo Nurmen ja monen muun urheilijan saavutta- mat hyvät tulokset.

Puintiin kaiken varalta

Talvisodan sytyttyä asiaa ajateltuaan vanhemmat päättivät, miten päästäisiin eteenpäin. Isä sanoi: ”Nyt meijän on käytävä pui- maan, jos koneet ovat va- paat, sillä minäkään en ti- jä, kuinka kauan saan tässä olla, kun jouvun lähtemään, jos tämä sota jatkuu kauem- min.”

Niin hän lähti Lipiäiseen kysymään, olivatko koneet vapaat pariksi päiväksi, sil- lä meillä ei oltu puitu kuin syksyllä vähän syystalvea varten. Hänen palattuaan sieltä läksimme iltapäivällä hakemaan puimakonetta ja moottoria Lipiäisestä.

Puimakone tuotiin pari- reen lavoilla kyljelleen ka- dettuna, koska jalaksilla tuotaessa se olisi voinut kaatua, kun solasilla oli lunta melkein aijan selän tasalle. Kun kone oli tuotu, käytiin hakemassa mootto- ri ja niin oli puintivekkeet haettu ja asetettu paikoil- leen, ja seuraavana päivänä oli sitten puintipäivä.

Oli ensimmäinen talvi- sodan ilta, tuntui jotenkin oudolta, kun kaikkien huo- neitten ikkunoihin täytyi ri- pustaa jotain vilttiä ja peit- toa, ettei näkyisi valoa mis- tään ja ulkonakin täytyi liikkua kuun valossa. Ei saanut käyttää lyhtiäkään.

Oi niitä aikoja

entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saa- reksen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijolle, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tari- nat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, en ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muutamat päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

Samoin täytyi myös nave- tan ja tallin ikkunat peittää, niistä kyllä vähän tingittiin, kun lyhti pidettiin hyvin pienellä hevosten ruokki- misen aikana. Mutta kun navetassa tarvittiin enem- män valoa etenkin lypsyn aikana, täytyi ikkunat jol- lain säkillä tai pahvilevyllä peittää. Ensiksi se tuntui kovin hankalalta, mutta pian siihenkin tottui.

Illalla yritettiin kuunnel- la radiota, mutta se oli hy- vin huonoa, kun ryssä häi- ritsi niin paljon kuin voi suomalaisia lähetyksasemia, ettei tahtonut saada mitään selvää, mitä Suomen lähe- tyksissä sanottiin. Sieltä kuului jos minkälaista uli- naa ja vonkunaa, jos ei sit- ten Tiltu ollut äänessä. Se puhui selvällä suomenkie- lellä kovaa ropakantaa ja kehui kuinka Puna-armeja marssisi kahdessa viikossa Helsinkiin ja tämä sota oli- si ohi.

Suomalaiset olivat asias- ta toista mieltä, ja näin al- koi urhea puolustustaistelu ylivoimaista vihollista vas- taan. Sota kesti 105 päivää, jota myös Talvisodaksi kut- sutaan. Kun seuraava aamu valkeni, oli muistaakseni kirkas talvipäivä, ja meillä oli puintipäivä, mutta mie- lialat olivat kaikilla hyvin synkät.

Vanhempani eivät lan- nistuneet, vaan ryhtyivät normaaleihin askareisiin, jotka oli joka tapauksessa tehtävä, ja sen jälkeen aloi- tettiin kauran puinti. Lyh- teet oli ajettu kotipelloilta navetan ja tallin jatkeena olevaan kalustovajaan alku- talven puintia varten. Suu-

rin osa rehuviljasta oli va- rasteroitu koskuille kevättal- vella kotiin ajamista ja pui- mista varten. Tuo puiminen tehtiin aivan omin sakin, ei ollut ketään vierasta, sillä tilanne oli niin uusi ja ar- vaamaton, että ei oikein tiennyt, kuinka täytyisi toi- mia.

Eläimille kuitenkin täy- tyi saada rehua, iltaan men- nessä oli saatu puitua kaik- ki, mitä siihen oli puimista varten varasteroitto, joten re- hupuoli oli ajan tasalla. Seuraavana päivänä veim- me koneet takaisin Lipiäi- sen puimalaan, jossa niille oli sovittu säilytyspaikka.

Radion kuuntelu noina ensimmäisinä sotapäivinä oli navetta-askareitten li- säksi ainoa työ, johon jak- settiin keskittyä. Tietysti vanhemmat ihmiset kään- tyivät rukouksilla Herran puoleen, että se varjelsi Suomen kansaa, ja erikoi- sesti niitä isiä ja poikia, jot- ka olivat siellä jossakin puolustamassa Isänmaata vihollisen hyökkäystä vas- taan.

Kyllä se pelotti meitä lapsiakin, ainakin minua, että kuinkahan mahtaisi käydä. Äiti pyysi meitäkin: ”Rukoilkaa taivaan Isää, että se suojelisi Suomen kansaa kaikelta pahalta.” Muistan, että alkuaikana tuli luettua iltarukous, min- kä Äiti oli opettanut. Mutta sitten myöhemmin var- maan se joskus unohtuikin, osaan sen kyllä vieläkin ja on nyt varjellut meitä kaik- kia kaikilta vahingoilta ja vaaroilta aina tähän päivään saakka.

Eskon puumerkki

Sihvosten pasuunakukka innostui

Säkylässä nykyisin asuvat Ella ja Jouko Sihvonon hankkivat kymmenkunta vuotta sitten parinkymmen sentin pätkät pasuuna-

kukan vartta. Tänä kesänä Pyhjärven rantatuulissa kesänsä viettäneistä parimetrisistä kasveista etenkin toinen on villiintynyt ennä-

tysmäiseen kukkaloistoon. Sihvokset kertovat, että hoitoon kuuluvasti kukkas- set nostetaan ruukkuineen kesäksi ulos.

- Pasuunakukka viihtyy kesät ulkona. Syksyllä ne viedään sisätiloihin. Paras lämpötila olisi + 5-10 astetta ja valoisa paikka. Näitäkin pasuunakukkaa on ty- pistetty useampaan ottee- seen, jotta mahtuvat sisälle, kertoo Ella.

Kurkijokelaiset tapasivat Vampulassa

Sihvosen perhe asui Kurkijoella Tervussa ja Heikin- maat Saareksen kylässä, muutaman kilometrin päässä nykyisestä rajasta lähellä Parikkalaa. Sekä Sihvosen että Heikinmaan perheiden evakkomatkat päättyivät lopulta Vampulaan. Nuorisoseuran hiihtokilpailuissa peräkkäisissä sarjoissa hiihtäneistä Jouko ohitti edellään lähteneen Ellan.

- Ehtoolla pidetyissä tansseissa tanssitiin Ellaa. Nyt olemme sitten olleet pitkästi yli 50 vuotta naimis- sissa, kertoo Jouko.

Vampulassa maanvilje-

Pasuunakukka voi olla parhaimmillaan mykistävä näky.

lyserpeistä lähtenyt pari jatkoi samaa ammattia. Saviset pellot antoivat aluksi takaisin sen, mitä oli kylv- nytkin. Kova työ ja uuden pellon raivaaminen toivat ajan mittaan helpotusta.

Ella ja Jouko muuttivat

maanviljelyksestä luovuttu- aan Säkylään. Eläkepäivinä voi harrastaa maalausta ku- ten Ella tai musiikkia har- monikkakerhossa Joukon tapaan.

Kullervo Huppunen

Ella ja Jouko Sihvonon viettävät eläkepäiviään Säkylän Pyhjärven rannan asunnossaan.

Kesäkauden päättäjäiset

Kurkijokimuseolla
sunnuntaina 28.8.
Avoimet ovet klo 12-16.
Kahvitarjoilu. Tervetuloa!

Tiedusteluihin vastaa
Maria,
puh. 050-403 6050.

Kurkijoki-museo

Kojonperäntie 446,
32260 KOJONPERÄ
www.kurkijoki.fi

Erikoishammasteknikko MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ

Ysitie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

Kohta syksy eessä

Kasvit jaksaa kasvaa vain tietäin syksyn tulevan. Marjat kypsyy pensaissa, niitä täytyy peitellä, ettei linnut niitä söis. Rastaat niitä vainoaa, punasia ainakin. Minä levittelin harsoa ja pelättimen viereen laitoin seisomaan. Enpä tiedä, auttaako se, mutta mieltäni se rauhoittaa.

Annakaisa

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. ovat olleet valtakun- nansovittelijoita
2. arabia
3. vuonna 1827
4. marraskuun toisena sunnuntaina
5. kuudessa
6. Urjalassa
7. Kreikassa
8. Venäjän ja Yhdysval- tojen (Alaska)
9. Riihimäellä
10. valashai

Tarjoukset voimassa: perjantai - lauantai 19. - 20.8.2005.

Paikkakunnan parhaat valikoimat!

Premia vanilja- kermajäätelö 1 l

0,69^{pkt}

Suomalainen nautan ulko- tai kulma- paisti palana ja jauhettuna

5,90^{kg}

Ingmanin Pohjan- poika juustot

1 kg tai 900 g (6,65 kg)

5⁹⁹^{kpl}

TUORETTA & RAIKASTA

Suomalainen kukkakaali

0⁷⁹^{kg}

Järvi-Suomen Kalkkunan fileesuikaleet

300 g (6,63 kg)

1⁹⁹^{rasia}

HK Kalkkunaleike tai saunapalvi

300 g (7,63 kg)

2²⁹^{pkt}

Juhla Mokka kahvi

500 g (4,98 kg)

2⁴⁹^{pkt}

HK Porsaan sisäfileet

700 g (8,56 kg)

9⁹⁰^{kg}

Valio Emmental sinileima juusto

700 g (8,56 kg)

5⁹⁹^{pkt}

Vaasan Muhku sämpylät

6 kpl 300 g (4,63 kg)

1³⁹^{ps}

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18, su 12-21

Ruokakauppa
Sinun makuusi

SPAR

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATTILAISelta

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvo- vat Asianajajaliitto ja oikeus- kansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus- turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Asianajaja,
varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylämo
varatuomari Katri Nieminen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan Aluesairaalaa

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. 7622 950,
Oikokatu 3
Avoinna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

LOIMAAN VIIALAN KONDITORIA-KAHVIO
Kauppalankatu 2, puh. 763 2001
Avoinna: Ma - pe 8.30-17

